

Na osnovu člana 34. Statuta Općine Donji Vakuf ("Službeni glasnik Općine Donji Vakuf" broj 2/98, 2/01 i 6/04), Općinsko vijeće Donji Vakuf, na svojoj osmoj redovnoj sjednici održanoj 29.08.2005. godine, usvojilo je

STRATEGIJU RAZVOJA OPĆINE DONJI VAKUF ZA PERIOD 2005. –2015. GODINA

1. UVOD

Glavni cilj razvojnog procesa zasnovanog na ljudskim pravima je ostvarivanje neotuđivih prava i sloboda svih osoba, a naročito pripadnika najranjivijih kategorija. Lokalni razvoj zasnovan na ljudskim pravima koji provodi RMAP uzima prava garantovana međunarodnim i domaćim zakonodavnim okvirom kao referencu i instrument za analizu stepena razvoja lokalne zajednice, kao i za identifikaciju prioriteta i definisanje razvojnih intervencija.

Odgovornost, učešće, nediskriminacija i vladavina zakona su ključni principi razvoja zasnovanog na ljudskim pravima. Za razliku od uobičajenog participativnog procesa planiranja, pristup zasnovan na pravima promoviše odgovornost transformišući „potrebe“ stanovništva u odgovarajuća prava i zahtijevajući od vlasti kao nosioca obaveza da postupaju u skladu sa odgovarajućim zakonodavnim okvirom. Istovremeno, pristup zasnovan na pravima daje praktično značenje terminu „participacije“, koja treba biti sveobuhvatna, aktivna i značajna da bi omogućila stanovništvu da efektivno utiče na oblik i rezultate procesa planiranja razvoja u općini. Naglašavanjem jednakosti i nediskriminacije naročita pažnja se poklanja uključenju marginalizovanih grupa u proces planiranja, sa ciljem stvaranja odgovarajućeg foruma koji će im omogućiti iznošenje vlastitih problema.

Razvojna strategija općine Donji Vakuf je rezultat zajedničkog rada stanovništva Donjeg Vakufa i UNDP RMAP-a na praktičnoj primjeni navedenih principa.

Identifikacija razvojnih prioriteta sa stanovišta ljudskih prava i definisanje obaveza općine su predstavljali prvi korak u procesu planiranja. U obzir su uzeti raspoloživi finansijski, ljudski i drugi resursi, te je na samom početku procesa svim zainteresovanim stranama prezentovan profil općine zasnovan na ljudskim pravima.

Poštujući principe partnerstva i odgovornosti, proces planiranja su provodila posebna tijela i to općinski razvojni tim i partnerska grupa. Pored načelnika općine i predstavnika općinskih organa, partnersku grupu su činili predstavnici građanskog i poslovnog sektora, kao i marginalizovanih grupa. Otvoreno i aktivno učešće od samog početka je doprinijelo postizanju koncenzusa i zajedničkom vlasništvu nad procesom planiranja i strategijom zasnovanom na pravima.

U skladu sa zajednički odabranim prioritetnim oblastima, partnerska grupa je podijeljena u radne grupe koje su detaljno analizirale prioritetna pitanja sa smjernicama o dostupnosti, pristupačnosti i kvaliteti lokalnih usluga uzetim iz zakonodavnog okvira o ljudskim pravima. Zainteresovane strane su bile konstantno informisane o postignutim rezultatima sastanaka radnih grupa, čime je osigurana transparentnost procesa. Na sastancima partnerske i radnih grupa vođena je diskusija i donošene su odluke o razvojnim i operativnim ciljevima, kao i

konkretnim projektima i mjerama. Ovi rezultati čine jezgro razvojne strategije općine Donji Vakuf zasnovane na ljudskim pravima.

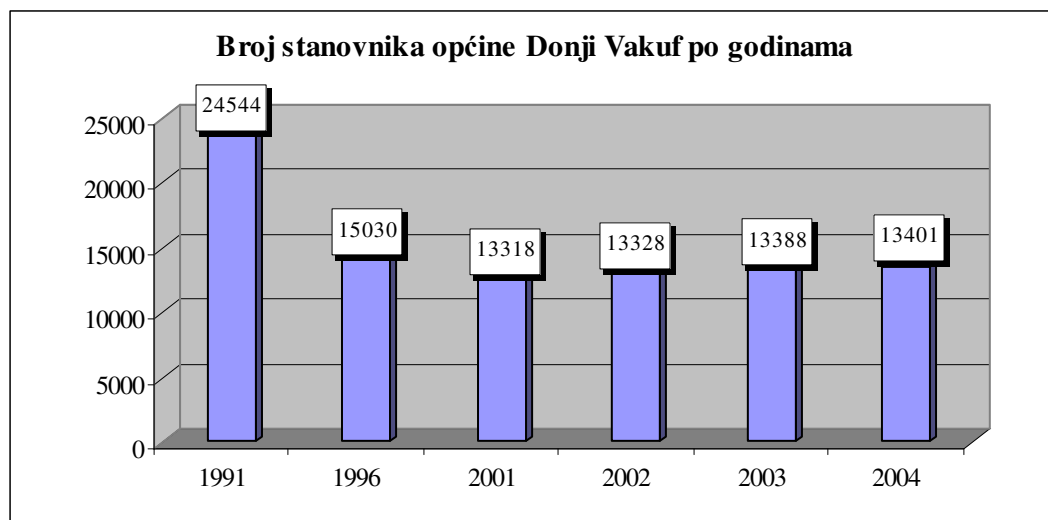
Proces planiranja je zaključen pripremom godišnjeg akcionog plana i uspostavljanjem mehanizama za implementaciju, monitoring i evaluaciju napretka i ostvarenih rezultata. Kako je strategija dinamičan dokument koji postavlja smjernice za budućnost, njoj je potreban monitoring, analiziranje i ažuriranje tokom procesa implementacije.

2. OPĆINA DONJI VAKUF DANAS

2.1. Profil lokalne zajednice zasnovan na poštivanju ljudskih prava

Općina Donji Vakuf se nalazi u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine (BiH) i pripada Srednjobosanskom kantonu (SBK), Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH)¹. Općina zauzima 347 km² i graniči s općinama Jajce, Kupres, Bugojno, Travnik, Novi Travnik i Šipovo². Smještena je u dolini rijeke Vrbas, a kroz nju protiču i tri manje rijeke – Prusačka, Oboračka i Semešnica. Sa nadmorskom visinom od 500 m općina se svrstava u brdsko-planinska područja, a prepoznatljive planine su Dekala, Komar i Stolovaš. Općina leži na raskršću magistralnih puteva koji povezuju sjever i istok zemlje s jugom, te srednjim i južnim Jadranom³.

Općina je organizovana u 14 mjesnih zajednica (MZ)⁴. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, Donji Vakuf je imao 24.544 stanovnika, od čega 13.509 (ili 55%) Bošnjaka, 9.533 (ili 39%) Srba, 593 (ili 2,7%) Hrvata i 820 (ili 3,3%) Ostalih. Minuli rat je donio značajne demografske promjene u odnosu na posljednji popis stanovništva, budući da se broj stanovnika u odnosu na 1991. godinu smanjio za oko 45%.

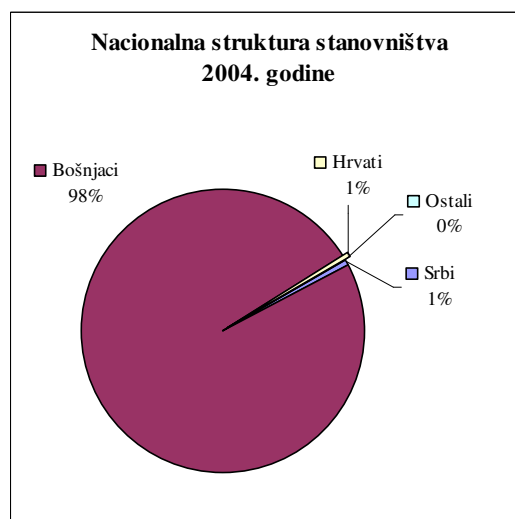
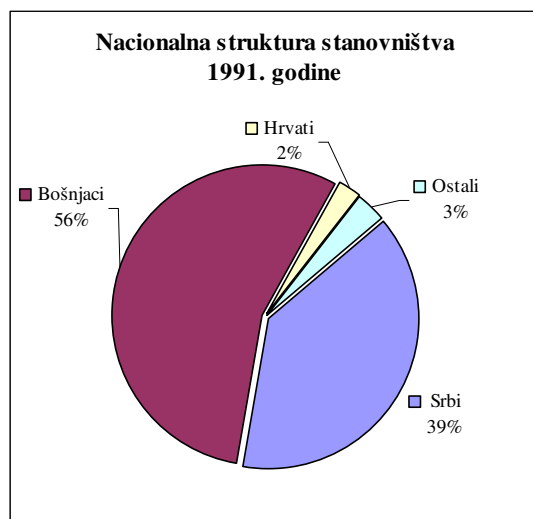
¹ Srednjobosanski kanton zauzima 3.189 km², a prema podacima Zavoda za statistiku FBiH, procjenjuje se da ovaj kanton ima 252.673 stanovnika (procjena ukupnog broja prisutnog stanovništva po kantonima i općinama zaključno sa 30. junom 2004. godine). Kanton se sastoji od 12 općina (Bugojno, Busovača, Dobretići, Donji Vakuf, Fojnica, Gornji Vakuf/Uskoplje, Jajce, Kiseljak, Kreševo, Novi Travnik, Travnik i Vitez), a njegovo sjedište se nalazi u Travniku.

² Potpisivanjem Dejtonskog mirovnog sporazuma, naselje Ljuša je pripalo Republici Srpskoj (RS), tako da općina trenutno obuhvata nešto manje od prijeratnih 347 km².

³ M-5 – Jajce-Donji Vakuf-Travnik i M-16 – Bugojno-Donji Vakuf

⁴ To su Donji Vakuf 1,2,3 i 4, Prusac, Oborci, Šehedžik, Torlakovac, Babin Potok, Guvna, Brežićane, Skakavac, Slatina i Komar.

Trenutne procjene broja stanovnika ukazuju da u Donjem Vakufu živi 13.401 stanovnik, od čega je 13.234 (ili 98,7%) Bošnjaka, 84 (ili 0,6%) Hrvata, 79 (ili 0,5%) Srba i 4 Ostalih⁵. S druge strane, općinske vlasti procjenjuju da se u općinu vratilo oko 250 Srba i oko 135 Hrvata povratnika, iako određen broj njih, prema podacima Udruženja „Povratak“, još uvijek nije stalno nastanjen na području općine. Razloge za ovako mali broj povratnika Srba i Hrvata je moguće naći u smanjenju raspoloživih sredstava za obnovu, otežanom pristupu zapošljavanju i činjenici da projekti povratka nisu od samog početka praćeni odgovarajućim poljoprivrednim i drugim ekonomskim programima za povratnike⁶. U općini živi i jedan broj Bošnjaka raseljenih i izbjeglih iz Mrkonjić Grada, Šipova i drugih okolnih gradova⁷.

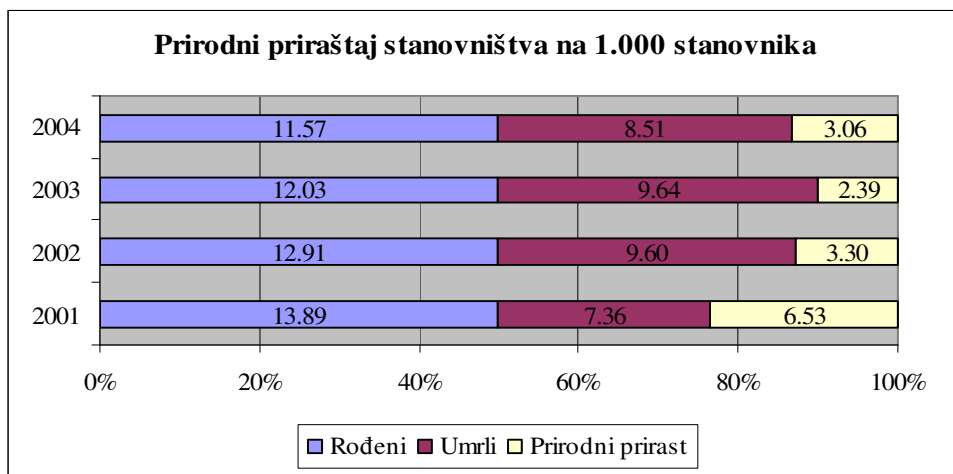

Značajne promjene su se desile i u naseljenosti urbanih i ruralnih područja, a raspoloživi podaci ukazuju da je udio ruralnog stanovništva u 1991. godini iznosio 63%, a u 2001. godini samo 39%. Ratna dešavanja, odsustvo povratka ruralnog stanovništva, neiskorišten stambeni fond i bolje ekonomske mogućnosti gradskog područja su dovele do ovako drastične promjene. Gustina naseljenosti u općini Donji Vakuf iznosi 38 stanovnika/km², čime se ova općina svrstava među rijetko naseljene općine u BiH. Prirodni priraštaj od 2001. do 2003. godine bilježi kontinuiran pad, te ponovni porast u 2004. godini.

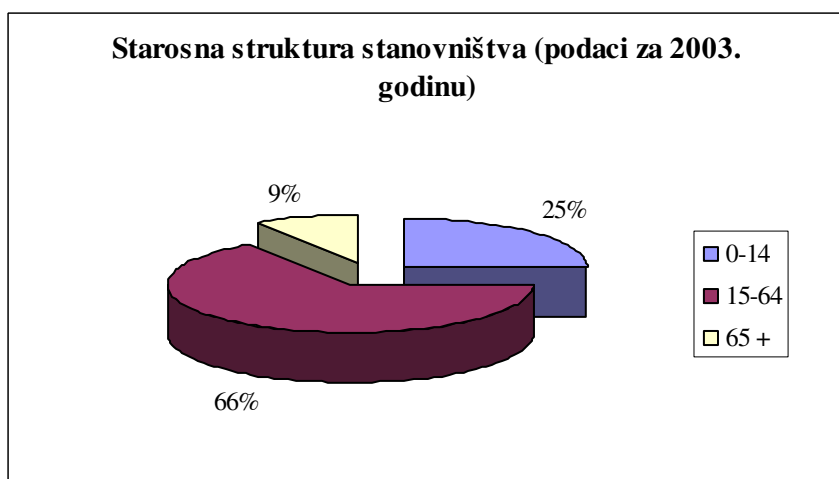
⁵ Procjena ukupnog broja prisutnog stanovništva po kantonima i općinama zaključno sa 30. junom 2004. godine, Zavod za statistiku FBiH. U općini je nastanjena i mala zajednica Roma od oko 100 osoba, koje se, uglavnom, izjašnjavaju kao Bošnjaci.

⁶ Prema podacima UG „Povratak“, preko ovog udruženja su donatorskim sredstvima obnovljene 284 stambene jedinice. Prema podacima općinske Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove, broj obnovljenih stambenih jedinica u periodu od 1995. do 2004. godine iznosi 1.013, dok su 1.882 stambene jedinice vraćene u posjed prijeratnih vlasnika i provedba imovinskih zakona okončana. Općina je registrovala 702 zahtjeva za pomoć u rekonstrukciji, uglavnom od strane bošnjačkog stanovništva.

⁷ Ukupan broj raseljenih lica je 3.095, odnosno 2.988 Bošnjaka, 18 Srba i 89 ostalih.

Uzimajući u obzir prosječni godišnji priraštaj stanovništva, koji je u posljednje tri godine iznosio 3 stanovnika na 1.000 stanovnika, i ne uključujući potencijalno povećanje broja stanovnika uslijed migracija (značajniji povratak stanovništva), ukupno stanovništvo će se do 2015. godine (period obuhvaćen ovom strategijom) povećati za oko 450 stanovnika.

Starosna struktura stanovništva općine ukazuje da je značajan udio stanovništva do 14 godina starosti (25%) i da se populacija općine nalazi tačno na granici koja definiše njenu reproduktivnu sposobnost.

2.1.1. Javna uprava

Općinsko vijeće Donjeg Vakufa čini 21 vijećnik⁸. Stranka demokratske akcije (SDA) ima šest vijećnika, Liberalno-demokratska stranka (LDS) i Stranka za BiH po pet vijećnika, Socijaldemokratska partija (SDP) tri, Stranka penzionera i Bosanska stranka (BOSS) po jednog vijećnika. U Općinskom vijeću su samo dvije žene.

Načelnik rukovodi općinskom administracijom i direktno je odgovoran za provedbu općinskih politika i izvršavanje općinskih propisa, te obavljanje poslova koje na Općinu prenesu kantonalna i federalna vlast. Općinska javna uprava se sastoji od šest službi: Služba za

⁸ Stalna radna tijela Općinskog vijeća su Komisija za izbor i priznanja, Komisija za normativne akte, Mandatno-imunitetska komisija, Komisija za predstavke i prijedloge i Komisija za ravnopravnost spolova.

društvene djelatnosti, opću upravu i mjesne zajednice, Služba za privredu, finansije i inspekcijski nadzor, Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove, Služba za stambeno-komunalne djelatnosti i prostorno uređenje, Služba za boračko-invalidsku zaštitu i Služba za civilnu zaštitu. Općinska uprava zapošljava 44 osobe, a značajan broj zaposlenih nije kvalifikovan za obavljanje dužnosti i poslova na koje su raspoređeni⁹. Među zaposlenima je 15 žena, od kojih nijedna ne obnaša rukovodeću funkciju.

Planirani općinski budžet za 2004. godinu je iznosio 1.614.700 KM¹⁰, dok je isti ostvaren u iznosu od 70%, pa je krajem godine izvršen rebalans. Troškovi administracije (plaće, porez i doprinosi, itd.) čine 55,3% od izvršenja budžeta, 30,3% su tekući transferi javnim ustanovama, nevladinim organizacijama, pojedincima i drugim, dok svega 14,4% čine kapitalni izdaci. Budžet za 2005. godinu je planiran nešto realnije u pogledu njegove zasnovanosti na prihodima i iznosi 1.419.450 KM. Za troškove administracije planirano je 47,9% budžetskih sredstava, 40,5% za tekuće transfere, a 11,6% za kapitalna ulaganja. Budžet ne samo da ne nudi mogućnosti finansiranja razvojnih planova i programa, već ne može zadovoljiti ni tekuće potrebe administracije. Plaće zaposlenima u Općini kasne, doprinosi se ne uplaćuju, a transferi za funkcionisanje javnih ustanova se ne ostvaruju u skladu sa planom. Na taj način se akumulira deficit, koji nije jasno iskazan u budžetskoj dokumentaciji. Prema navodima općinskih zvaničnika, općinski dug iz prethodnih godina doseže 600.000 KM. Dug nije prikazan u općinskom budžetu, a trenutno ne postoji plan njegove otplate.

2.1.2. Informisanje građana i učešće u javnim poslovima

Informisanje građana se vrši putem internog i vanjskog obavještanja, uključujući oglašavanje na oglasnoj ploči u zgradi Općine, štampanje Službenih novina, svakodnevni prijem građana, prijem građana kod načelnika jednom sedmično, te pružanje informacija putem lokalnih elektronskih medija (RTV Bugojno i Radio Donji Vakuf¹¹). Informisanje građana i njihovo uključivanje u proces donošenja odluka i upravljanje javnim poslovima¹² se ostvaruje i kroz rad mjesnih zajednica. Prema podacima općinskih službi, sastanci između općinskih i predstavnika mjesnih zajednica se održavaju najmanje jednom mjesečno, a predstavnik Općine prisustvuje skupštinama mjesnih zajednica. U procesu planiranja budžeta

⁹ Od ukupnog broja zaposlenih u općinskoj administraciji, po 9 je sa VSS i VŠ, 1 sa VKV, 16 sa SSS – IV stepen, 5 sa SSS – III stepen i 4 NSS (podaci općinskih vlasti za oktobar 2004. godine). Općina trenutno zapošljava isključivo Bošnjake. Plaće zaposlenima u općini kasne oko tri mjeseca.

¹⁰ U planiranom budžetu za 2004. godinu, osim nevladinih i drugih organizacija, predviđeno je finansiranje i javnih ustanova: JP Radiotelevizija Donji Vakuf, JU Dom kulture, Vatrogasno društvo, Općinsko javno pravobranilaštvo, JU Dječiji vrtić, JU Centar za socijalni rad, Crveni križ, Merhamet – Narodna kuhinja i Dom zdravlja – Hitna pomoć.

¹¹ RTV Donji Vakuf djeluje samo kao lokalna radio-stanica i ima status javnog medija. Suočava se sa neizmirenim obavezama prema radnicima, koje bi mogle dovesti u pitanje i njegov opstanak. Posljednji transfer Općina je izvršila za mjesec oktobar 2004. godine, ali isplata plaća osoblju kasni šest mjeseci (cijelo osoblje je pristalo na primanje minimalnih plaća). Od budžetom planiranih 40.000 KM u 2004. godini, isplaćeno je 20.000 KM. Svojom otvorenosti ova radio-stanica pruža podršku razvoju građanskog društva, a pokrenuta je inicijativa za uspostavljanje interreligijskog dijaloga putem organizovanja emisija vjerskog sadržaja. Trenutno postoje redovne emisije za vjernike islamske vjeroispovijesti, a postoji i predviđen prostor za emisije namijenjene vjernicima pravoslavne i katoličke vjeroispovijesti. Zbog problema u Župnom uredu emisija za vjernike katoličke vjeroispovijesti je obustavljena, a uskoro se očekuje njeno ponovno emitovanje. Pravoslavna vjerska zajednica još uvijek nema službenika na ovom prostoru koji bi učestvovao u emisiji.

¹² Pravo na učešće svim građanima osigurava pravo i mogućnosti da učestvuju, direktno i indirektno, putem slobodno izabranih predstavnika, u upravljanju javnim poslovima, kao i da imaju pristup javnim poslovima - član 25 ICCPR, član 21 UDHR, član 3 ECHR, Protokol 1, članovi 12 i 14 Konvencije o eliminaciji svih vidova diskriminacije nad ženama (CEDAW); Članovi 3 i 15 Zakona o osnovama lokalne samouprave FBiH takođe osiguravaju pravo građana na učešće u javnim poslovima Općine.

nastoje se uzeti u obzir i potrebe mjesnih zajednica, međutim, problem predstavljaju ograničena finansijska sredstva. S druge strane, predstavnici organizacija građanskog društva navode da postojeći mehanizmi za komunikaciju lokalnih vlasti i građana nisu dovoljno iskorišteni, te da nivo informisanosti građana i njihovog uključivanja u proces donošenja odluka nije zadovoljavajući. Zbog reorganizacije u Općini trenutno ne postoji službenik za informisanje, a do sada nije provedena medijska kampanja s ciljem upoznavanja građana s njihovim pravom da traže, prime i prenesu informaciju¹³ i mogućnostima pristupa informacijama predviđenim Zakonom o slobodi pristupa informacijama¹⁴. Nije provedena ni zakonom propisana javna rasprava o nacrtu budžeta prilikom izrade općinskog budžeta za 2005. godinu. Aktivno, značajno i slobodno učešće je samo po sebi pravo, a istovremeno i jedna od osnovnih komponenti prava na razvoj¹⁵. Sa stanovišta razvoja zasnovanog na poštivanju ljudskih prava, posebnu pažnju je potrebno obratiti na učešće kategorija stanovništva koje nerijetko ostaju po strani javnog života, uključujući nezaposlene, izbjegla i raseljena lica, povratnike, seosko stanovništvo, stare i iznemogle, osobe s posebnim potrebama, mlade i žene.

Civilno društvo u općini je nedovoljno razvijeno, što je posljedica slabe zainteresovanosti građana za pitanja od važnosti za ekonomski razvoj i promovisanje ljudskih prava i ravnopravnosti spolova. Građani, kao nosioci prava, ne samo da nisu u potpunosti svjesni svoje uloge i odgovornosti, već im nedostaje znanja, vještina i resursa za značajniji uticaj na javne poslove i razvojni proces u općini. Osim toga, općinske vlasti nedovoljno podstiču aktivno građansko djelovanje, a nedostatak finansijskih sredstava negativno se odražava na održivost i kontinuitet rada organizacija građanskog društva.

Na području općine djeluje desetak organizacija građanskog društva¹⁶. Među aktivnije se ubraja Udruženje žena „Anima“¹⁷ koje se bavi humanitarnim radom, pomaže socijalno ugroženim ženama i mladima, organizuje seminare i predavanja za žene na temu položaja žene u društvu, kao i besplatne tečajeve za sticanje određenih znanja i vještina (informatika, šivenje i sl.). Osim toga, tu je i već pomenuto Udruženje „Povratak“¹⁸, koje ima za misiju povratak stanovništva, obnovu i suživot. Od velike važnosti za mlade, prvenstveno za njihovo učešće u javnom životu, kao i za zastupanje njihovih interesa, može biti i novoosnovano

¹³ Pravo na informaciju - član 19 Međunarodnog pakta o civilnim i političkim pravima (ICCPR), Generalni komentar 10 Komiteta za ljudska prava (HRC), član 10 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i fundamentalnih sloboda (ECHR), član 19 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (UDHR). Također, Zakon o slobodi pristupa informacijama FBiH, koji omogućava pristup informacijama u posjedu vlasti, promoviše značaj veće transparentnosti i odgovornosti u demokratskim procesima.

¹⁴ U protekle dvije godine je zabilježen samo jedan upit građana za dostavljanje informacija u posjedu vlasti, a nije organizovana kampanja koja bi imala za cilj podizanje još uvijek nerazvijene svijesti građana.

¹⁵ Čovjek je u samom centru razvojnog procesa i kao takav on treba biti aktivni učesnik i uživaoc prava na razvoj - član 2 Deklaracije o pravu na razvoj

¹⁶ Udruženje građana za zaštitu kulturno-historijske baštine Donji Vakuf, Eko-pokret „Zelenac“, Omladinski centar „Etno“, KUD „Janj“, UG „Futur III“, te druga udruženja čije se aktivnosti vežu za zbivanja u protekla dva rata.

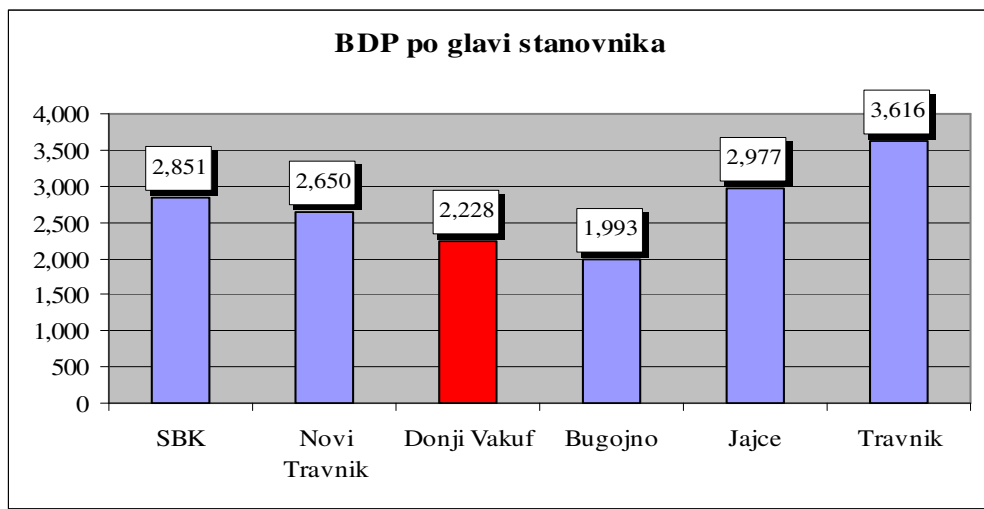
¹⁷ Udruženje „Anima“ postoji od 2000. godine, broji oko 50 volontera, a do sada je putem raznih programa i projekata imalo oko 1.500 korisnika. Rad u udruženju se zasniva na volonterskoj osnovi, a rijetka zarada od pojedinih projekata se troši na plaćanje računa neophodnih za funkcionisanje udruženja.

¹⁸ Aktivnosti ovog multietničkog i nestranačkog udruženja su započete 2001. godine, da bi već u narednoj godini počeo proces povratka u Donji Vakuf. Aktivnosti udruženja su trenutno usmjerene na zapošljavanje povratničke populacije. Realizovani su različiti projekti (izgradnja platenika, voćnjaka i sl.), a pokušavaju se iznaći rješenja i za angažman osoba sa specifičnim kvalifikacijama koje su voljne vratiti se i pomoći razvoj lokalne zajednice.

Omladinsko udruženje građana „Futur III“¹⁹, koje između ostalog namjerava pokrenuti pitanje imenovanja referenta za pitanja mladih na nivou općine. Primjetno je da organizacije građanskog društva uglavnom nisu samoodržive i da većinom ovise o finansijskoj potpori međunarodnih organizacija i donatora. Budžetom Općine predviđa se skromna finansijska pomoć za udruženja koja djeluju na području Donjeg Vakufa, koja se, kako praksa pokazuje, najčešće ne ostvaruje u cjelosti. Osim toga, općinske vlasti se pokušavaju uključiti u projekte koje provode organizacije građanskog društva, a jedan od primjera zajedničkog djelovanja je uspješno okončani projekat obnove Sahat kule. Ipak, predstavnici organizacija građanskog društva smatraju da je podrška Općine njihovom radu uglavnom verbalna. Stoga je potrebno i dalje raditi na unapređenju komunikacije i saradnje između lokalnih vlasti i sektora građanskog društva, povezivanju i zajedničkom djelovanju lokalnih organizacija, kao i promociji volonterizma i volonterskih akcija koje podstiču jačanje civilnog društva i doprinose razvoju zajednice u cjelini.

2.1.3. Ekonomija

Donji Vakuf je prije rata spadao u red srednje razvijenih općina. Posljedice rata, proces ekonomske tranzicije, niskoakumulativna i monostrukturna privreda, kao i nedostatak investicija doveli su općinu u izrazito tešku ekonomsku situaciju. Iako industrijski kapaciteti na području općine nisu bili oštećeni ratnim dejstvima, pokušaji pokretanja proizvodnje neposredno poslije rata uglavnom nisu urodili plodom. Prema raspoloživim podacima, bruto društveni proizvod (BDP) po glavi stanovnika za općinu Donji Vakuf u 2002. godini²⁰ je iznosio 2.228 KM. To čini 65,1% od prosječnog BDP (3.425 KM) po glavi stanovnika u FBiH ili 78,1% od prosječnog BDP-a Srednjobosanskog kantona.

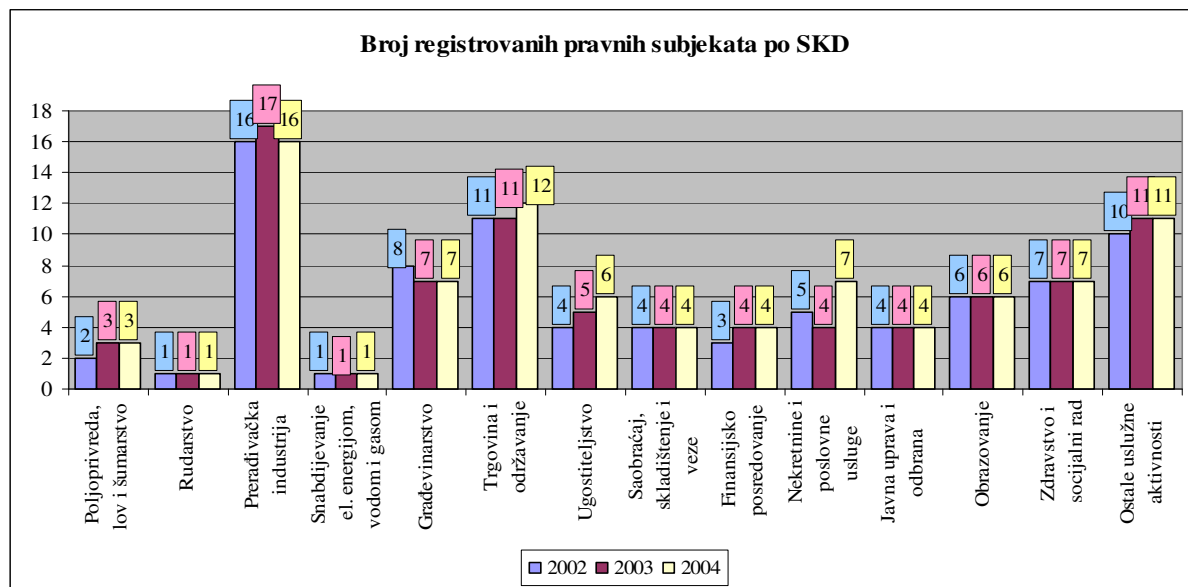
Proces privatizacije nije donio očekivane rezultate, a istinski primjeri uspješne privatizacije su rijetki²¹. U skladu s podacima kojim raspolažu općinske vlasti, na području općine Donji

¹⁹ Udruženje je osnovano u oktobru 2004. godine i zalaže se, između ostalog, za izgradnju civilnog društva na nivou lokalne zajednice, za otvoreniji i neposredniji dijalog na relaciji vlast – građani – poduzetnici, sistemsko rješavanje problema građana (mladih, ali i ostalih koje prepoznaje kao prioritete).

²⁰ Socio-ekonomski profil i SWOT analiza u okviru Strategije razvoja Regije Centralne Bosne, 2004. godina, EURED projekt

²¹ Pored 10 preduzeća privatizovanih putem javnog upisa dionica, još šest preduzeća je privatizovano putem velike ili male privatizacije. To su preduzeća: „Promo“ d.o.o, Tvornica gipsa „Komar“ d.d., Rudnici gipsa d.d., „Primo“ d.d. i „Servistrans“ d.d. Privatizacija je uspješno provedena u Preduzeću „Promo“ koje se bavi proizvodnjom i izvozom montažnih objekata i koje je uložilo dva puta više sredstava nego što je bilo planirano

Vakuf djeluje svega 89 registrovanih pravnih lica. Od ukupnog broja registrovanih pravnih osoba, gotovo 90% čine mala preduzeća koja zapošljavaju do 50 radnika. Najveći broj pravnih lica registrovan je u prerađivačkoj industriji, djelatnosti trgovine na veliko i malo i održavanju. Preduzeća iz djelatnosti prerađivačke industrije učestvuju sa 18% u ukupnom broju registrovanih pravnih lica, a njihov udjel u ukupnom broju zaposlenih iznosi 30%.

U općini je registrovano i 360 obrta, a u periodu od protekle tri godine nije zabilježen značajniji rast njihovog broja. Najveći udio u ukupnom broju registrovanih obrta imaju zanatske radnje (40%), a slijede ih ugostiteljski obrti sa 29% i trgovačke radnje sa 22%.

Okosnica privrede je nemetalna industrija, koja ima dugu tradiciju proizvodnje i prerađivanja gipsa, kao i ostalih proizvoda na bazi gipsa, a njeni nosioci su „Rudnici gipsa“ i Tvornica gipsa „Komar“²². Smatra se i da je drvna industrija jedan od značajnih potencijala za razvoj općine, ako se ima u vidu da je oko 65% općinske teritorije ili 22.546 ha pokriveno šumama. Oko 2.200 ha ili 3.419.997 m³ je kvalitetna šuma, što po trenutnoj procjeni broja stanovnika čini oko 255 m³ po glavi stanovnika. Približno 25% kvalitetnih šuma se nalazi u miniranim područjima, a oko 10% šuma je u privatnom vlasništvu²³. Nedovoljno se ulaže u razvoj drvne industrije i proizvodnju gotovih ili polugotovih proizvoda na području općine, a nisu dovoljno iskorišteni potencijali Preduzeća montažnih objekata „Promo“ koje u vlastitoj proizvodnji apsorbira najveći broj lokalnih gotovih proizvoda.

privatizacionim programom. Osim toga, tu je i Tvornica gipsa, koja zapošljava oko 70 radnika i Rudnici sirovog gipsa, koji imaju oko 300 zaposlenih. S druge strane, Pilana „Janj“, koja je bila jedna od najvećih pilana na području bivše SFRJ, je lošim upravljanjem i nagomilavanjem dugova dovela u nezavidan položaj 220 radnika sa porodicama, koji su već dvije godine „na čekanje“ bez primanja i bez plaćenih odgovarajućih doprinosa od strane poslodavca. Za postojeću situaciju se smatra odgovornom i Vlada SBK, koja je ovo preduzeće proglasila preduzećem od strateškog interesa, ali koja ne čini ništa kako bi došlo do dugo čekane privatizacije.

²² „Rudnici gipsa“ imaju koncesiju SBK za rudnik gipsa Elezovac, a gips plasiraju kako na domaće tako i na inostrano tržište. Zatim imaju koncesiju na kamenolom Prusac za iskop kamena koji se prerađuje u sve vrste kamenih proizvoda – građevinski materijal. Tvornica gipsa „Komar“ godišnje proizvodi oko 70.000 tona prvoklasnog gipsa i prodaje ga kao gips specijal, medicinski gips, pariški, keramički, modelarski gips, gips za industriju, kao i gipsane ploče za pregradne i obložne zidove.

²³ Podaci Šumarije „Gorica“ i Šumarije „Koprivnica“, decembar 2004. godine

U općini djeluje Udruženje privrednika, koje okuplja oko 40 članova. Kako je Udruženje relativno mlado, konkretnijih projekata još uvijek nije bilo. Međutim, glavna ideja je da se savjetima podrže mlade i slabije firme koje bi nakon „poslovnog jačanja“ pomagale i podržavale druge slabije firme na istom putu. Posebna pažnja se posvećuje timskom radu i zajedničkom regionalnom nastupu.

Uz povoljan geografski položaj, pogodne klimatske uslove i odgovarajuću konfiguraciju i kvalitetu zemljišta, postojeće stanje u privredi je dodatni razlog što veliki broj stanovništva izvor prihoda ostvaruje iz poljoprivredne djelatnosti. Poljoprivredna proizvodnja na području općine je uglavnom tradicionalnog karaktera, sa niskom produktivnošću i visokim troškovima. Općina raspolaže sa 11.046 ha poljoprivrednog zemljišta, što čini 32% općinske teritorije. Najveći dio zauzimaju oranice i bašte (51%) i livade i pašnjaci (45%), dok na voćnjake otpada svega 3,7%²⁴. Sjetvena površina doseže oko 69% ukupnih raspoloživih oranica, tako da su značajne površine neiskorištene²⁵. Veliki kompleksi poljoprivrednih površina su u državnom vlasništvu, dok u privatnom vlasništvu preovladavaju male i međusobno odvojene parcele. U voćarstvu su značajno zastupljene jabuka, kruška i orah, a područje općine je pogodno i za uzgoj svih vrsta jagodičastog voća. Minuli rat je u najvećoj mjeri uništio stočni fond, a do sada je jedino broj ovaca dosegao prijeratni nivo²⁶. Na području općine djeluje Udruženje stočara i farmera „Bazilika“, a Općina posjeduje i Strategiju razvoja poljoprivrede koja se bavi svim granama poljoprivrede, dajući odgovarajuće strateške smjernice. Implementaciji ove strategije bi mogao doprinijeti projekat finansiranja u oblasti stočarstva, koji provodi IFAD²⁷, kao i aktivnosti na pokretanju poljoprivredne proizvodnje koje provodi organizacija PfD²⁸ u saradnji s Ministarstvom poljoprivrede Sjedinjenih Američkih Država. Osim toga, postoje naznake da će i Evropska unija podržati određen broj projekata na području općine u okviru Strategije razvoja regije Centralne Bosne.

Ukupan broj radno aktivnog stanovništva čine 3.759 registrovana zaposlena i nezaposlena radnika. Situaciju na tržištu rada karakteriše nizak procent radno aktivnog stanovništva koji iznosi 43%. To znači da je 43% od radno sposobnog stanovništva aktivno, tj. zaposleno ili nezaposleno. Na području općine Donji Vakuf ima 8.784 radno sposobna stanovnika ili 66% od ukupnog broja stanovnika²⁹. Općinske službe procjenjuju da na teritoriju općine ima oko 1.800 zaposlenih radnika, što predstavlja oko 20,5% od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva. Najveći broj radnika je zaposlen u prerađivačkoj industriji, djelatnosti rudarstva, građevinarstvu, obrazovanju, trgovini i održavanju, te javnoj upravi.

²⁴ U odnosu na ukupnu površinu općinske teritoriji, oranice zauzimaju 5.678 ha (ili 16%), 414 ha (ili 1%) otpada na voćnjake, 3.056 ha (ili 8%) na livade, 1.898 ha (ili 6%) na pašnjake, dok 1.163 ha (ili 3%) čini neplodno tlo. S obzirom na površinu koju zauzimaju oranice i bašte, općina ima 0,42 ha obradivog zemljišta po glavi stanovnika. Najkvalitetnije zemljište za poljoprivrednu proizvodnju se nalazi u dolini rijeka i potoka, kao i na blagim padinama, dok su ostali dijelovi uglavnom slabijeg kvaliteta ili su nepogodni za intenzivniju proizvodnju.

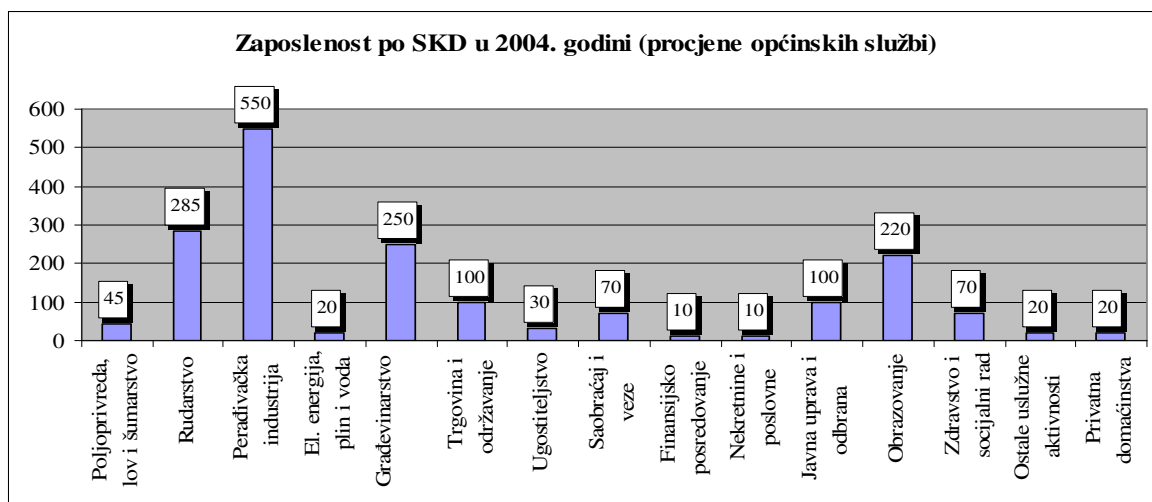
²⁵ Unutar sjetvene strukture preovladava povrće sa 2.400 ha (ili 61%), dok ostatak čine žitarice (31%) i krmno bilje (8%). Kod žitarica dominira pšenica, dok se od povrća najviše uzgaja grah, crni luk i kupus.

²⁶ U strukturi stočnog fonda preovladava peradarstvo i uzgoj ovaca. Prije rata govedarstvo je bilo zastupljenije od ovčarstva, a danas se procjenjuje da broj ovaca u općini iznosi oko 4.640, a goveda 1.564.

²⁷ *International Fund for Agricultural Development* – specijalizovana agencija Ujedinjenih nacija za razvoj poljoprivrede

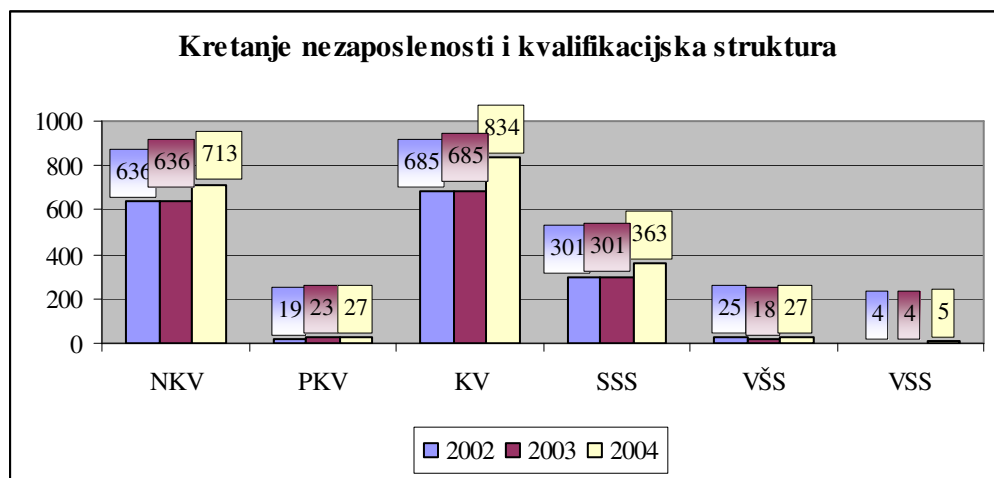
²⁸ Organizacija *Partners for Development* radi na poboljšanju životnog standarda i izgradnji kapaciteta zapostavljenih kategorija stanovništva u zemljama u razvoju.

²⁹ Stanovništvo od 15 do 64 godine starosti

Prosječna plaća za mjesec juli 2004. godine u SBK je iznosila 447,46 KM, dok je potrošačka korpa iznosila 411,28 KM³⁰.

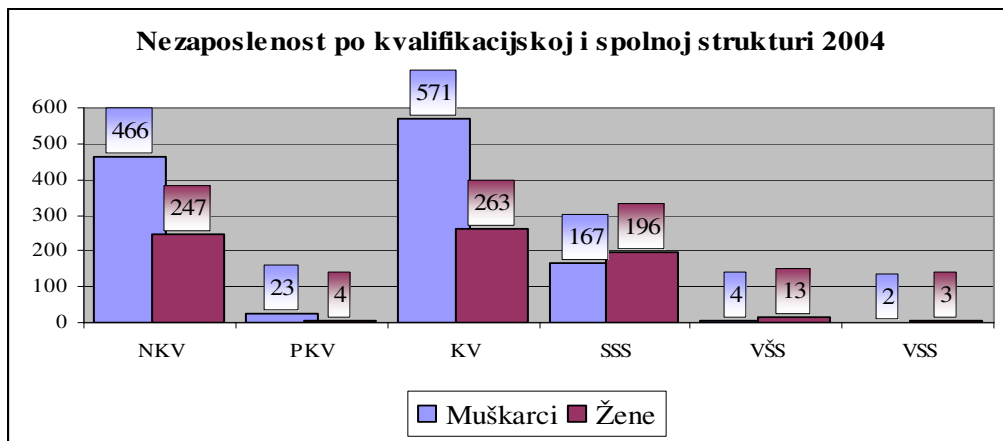
Prema podacima Zavoda za zapošljavanje za septembar 2004. godine, u općini je registrovano 1.959 nezaposlenih radnika ili oko 22,5% od ukupnog broja radno sposobnih stanovnika³¹. Kao posljedica provedene privatizacije, sporog oživljavanja proizvodnih procesa i niskog stepena korištenja postojećih kapaciteta, nezaposlenost je u stalnom porastu i to sa prosječnom godišnjom stopom od 8,3%. Najveći broj nezaposlenih je među kvalifikovanim (43%) i niskokvalifikovanim (36%) radnicima.

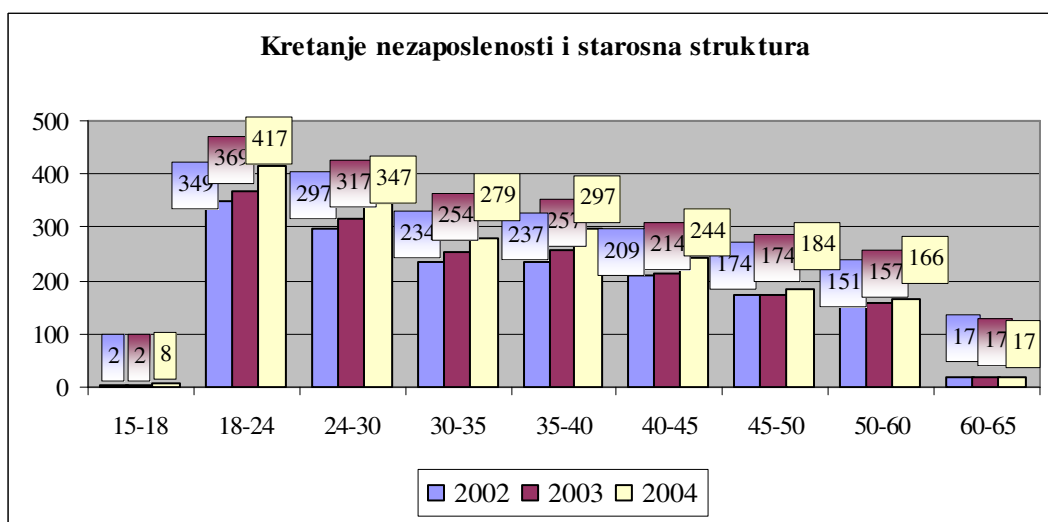
Ukoliko posmatramo spolnu strukturu nezaposlenih, uočiti ćemo da je broj nezaposlenih muškaraca veći (63%). Međutim, to ne znači da su žene manje pogođene nezaposlenošću, već da su mnogo manje radno aktivne (aktivno učešće na tržištu rada - bilo kao zaposleni ili kao oni koji aktivno traže posao), a to se posebice odnosi na žene sa stručnom spremom nižom od srednjoškolske stručne spreme.

³⁰ Podaci Zavoda za statistiku SBK; Prosječna neto plaća isplaćena u mjesecu julu 2004. godine u FBiH iznosila je 534,73 KM (Zavod za statistiku FBiH).

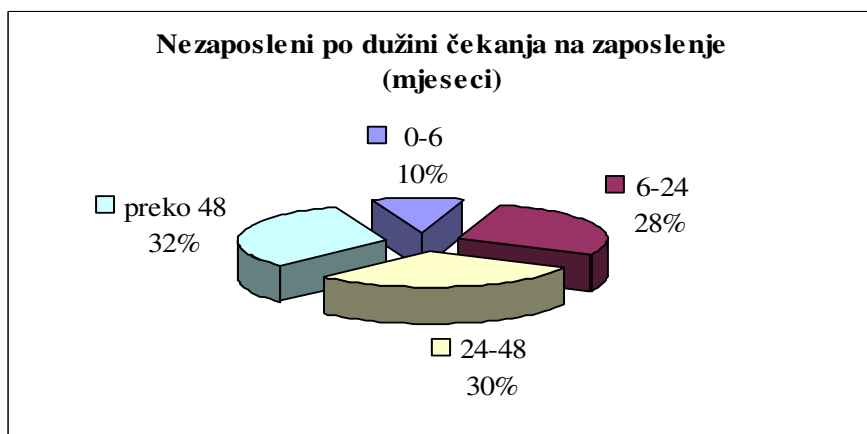
³¹ Službeni podaci o broju nezaposlenih kojima raspolaže Zavod za zapošljavanje uključuju i značajan broj osoba koje su zaposlene na crno, a veoma je teško procijeniti o kojem se broju zapravo radi. Od navedenog broja nezaposlenih, samo 913 osoba (46.6%) ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu i 47 osoba (0.02 %) prima naknadu za nezaposlenost. Među nezaposlenim je i 349 demobilisanih vojnika, 37 ratnih vojnih invalida, jedan invalid civilna žrtva rata i 5 ostalih invalida.

Najveći broj nezaposlenih čine mladi (do 30 godina), sa procentualnim udjelom u ukupnoj nezaposlenosti od 41%.

Većina nezaposlenih spada u kategoriju dugotrajno nezaposlenih, s obzirom da njih 62% nije u stanju pronaći zaposlenje duže od dvije godine.

Dugotrajna nezaposlenost prouzrokuje gubitak znanja i vještina, gubitak radnih navika, i negativno utiče na samopouzdanje kod ove populacije. Trenutna ponuda radne snage ne odgovara potrebama tržišta³², a u isto vrijeme ne postoje odgovarajući programi prekvalifikacije i usavršavanja.

Ukupno stanje u privredi onemogućava ostvarivanje prava na rad i pristojnu zaradu³³, ali se odražava i na ostvarivanje drugih ljudskih prava, kao što je pravo na socijalnu sigurnost i pravo na odgovarajuće standarde življenja³⁴. Država je dužna poduzeti korake za puno ostvarivanje prava na rad, uključujući tehničko i profesionalno usmjeravanje i programe obuke, politike i tehnike za ostvarivanje stalnog ekonomskog, socijalnog i kulturnog razvoja i punog i produktivnog zapošljavanja u uslovima koji pojedincu osiguravaju političke i ekonomske slobode³⁵.

2.1.4. Neostvarivanje socijalnih prava

Uslijed teške ekonomske situacije, visoke stope nezaposlenosti i siromaštva, broj osoba u stanju socijalne potrebe u općini je u stalnom porastu. Građani ostvaruju prava na socijalnu zaštitu, zaštitu porodica s djecom, zaštitu civilnih žrtava rata, porodičnu i drugu zaštitu preko Centra za socijalni rad. Sredstva za ove vidove zaštite obezbjeđuje Vlada Srednjobosanskog kantona, a od visine tih sredstava zavisi i broj korisnika, odnosno visina njihove naknade³⁶. Sredstva izdvojena u kantonalnom budžetu za 2003. godinu nisu bila dovoljna za zadovoljenje svih socijalnih potreba u skladu sa zakonom, zbog čega su ranije zagarantovana prava umanjena ili ukinuta. Tako je, na primjer, ukinut dječiji dodatak, najtežim invalidima je ukinuta tuđa njega i pomoć, potom pomoć djeci s posebnim potrebama i invalidima koji rade, pa je veliki broj ranijih korisnika i članova njihovih porodica ostao bez ovih primanja³⁷. Na intervenciju Ombudsmena FBiH i međunarodnog medijatora u BiH, izvršen je rebalans kantonalnog budžeta, te ublažena teška socijalna situacija. Budžetom za 2004. godinu planirano je znatno više sredstava, te je tako smanjena mogućnost kršenja socijalnih prava.

³² Neodgovarajući izbor stručnih zanimanja u školama doprinosi broju nezaposlenih, a godinama se povećava broj onih kojima je potrebna prekvalifikacija.

³³ Član 6 Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) garantuje pravo na rad, što podrazumijeva pravo na mogućnost obezbjeđivanja pristojnog života kroz slobodno izabrano i prihvaćeno zaposlenje. I prema Ustavu FBiH, sve osobe koje se nalaze na teritoriji Federacije uživaju pravo na osnovne slobode, uključujući i slobodu na rad (II A, član 2 (1.1)).

³⁴ Pravo na odgovarajuće standarde življenja - član 11 ICESCR; Pravo na socijalnu sigurnost – član 9 ICESCR; Socijalna zaštita osigurana je građanima pod uslovima utvrđenim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom FBiH.

³⁵ Član 6 ICESCR; I član 11 CEDAW garantuje jednak tretman žena i muškaraca u oblasti zapošljavanja, a član 5(e)(i) osigurava pravo svima, bez obzira na rasu, boju, nacionalnu ili etničku pripadnost, na jednakost u uživanju prava na rad, slobodan izbor zaposlenja, pravedne i povoljne uslove rada, zaštitu u slučaju nezaposlenosti, jednaka primanja za jednak posao i pravednu i povoljnu naknadu. Nediskriminacija u procesu zapošljavanja i jednak pristup zapošljavanju su zagarantovani i Zakonom o radu FBiH.

³⁶ Socijalna zaštita je osigurana za lica u stanju socijalne potrebe, koja uključuju djecu bez roditeljske zaštite, odgojno zanemarenu djecu, odgojno zapuštenu djecu i djecu čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju i lica s invaliditetom, materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica, stara lica bez porodičnog staranja, lica s društveno negativnim ponašanjem, lica i porodice kojima je zbog posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. Socijalna zaštita podrazumijeva osnovnu novčanu pomoć s porodičnim dodatkom, tuđu njegu i pomoć, smještaj u ustanove socijalne zaštite, smještaj u drugu hraniteljsku porodicu, jednokratnu novčanu pomoć i pomoć za zdravstvenu zaštitu. Pravo na pomoć ostvaruju i civilne žrtve rata kod kojih je invalidnost najmanje 60%, kao i članovi porodica civilnih žrtava rata. Pravo na zaštitu porodica s djecom se ostvaruje kroz dječiji doplatak, trudničko bolovanje i pomoć za opremu novorođenčeta.

³⁷ Odluka Vlade SBK o mjerilima i iznosima socijalnih davanja od 30. oktobra 2003. godine, sa retroaktivnom primjenom od augusta 2003. godine. Ova odluka je stavljena van snage u januaru 2004. godine.

Općinske vlasti u skladu sa zakonskom regulativom finansiraju plaće zaposlenih i materijalne troškove Centra za socijalni rad³⁸. Osim toga, općinske vlasti u saradnji s „Merhametom“ izdvajaju sredstva za rad Javne kuhinje³⁹, te manja sredstva za jednokratnu pomoć socijalno ugroženim kategorijama⁴⁰.

Ukupan broj korisnika socijalne pomoći na evidenciji Centra za socijalni rad za mjesec septembar 2004. iznosio je 761 osobu⁴¹. S obzirom da je stvarni broj lica u stanju socijalne potrebe znatno veći, a izdvajanja za socijalnu zaštitu nedovoljna, postojeći sistem socijalne zaštite nije u mogućnosti da obezbijedi socijalnu sigurnost za veliki broj socijalno ugroženih⁴². U stalnom je porastu broj nezaposlenih, a procjenjuje se da u općini ima oko 3.000 osoba koje zvanično ne ostvaruju nikakva primanja. Nezaposleni, naročito oni srednjih godina i žene, radnici s neriješenim statusom⁴³, s malim i neredovnim plaćama i radnici kojima se ne uplaćuju doprinosi spadaju među najugroženije kategorije⁴⁴. Među ugroženima su i mladi, djeca, osobe s posebnim potrebama, penzioneri, žene općenito⁴⁵, te samohrane majke, čija posebna zaštita nije predviđena postojećim zakonima.

Prema podacima Centra za socijalni rad, u općini je registrovano oko 12 slučajeva djece s posebnim potrebama, od čega svega troje redovno pohađa nastavu u specijalnom odjeljenju Prve osnovne škole u Donjem Vakufu. Centar za socijalni rad se uključuje u rješavanje ovog problema u okviru svojih mogućnosti, odnosno ograničenih sredstava. Moguće je i da je broj djece s posebnim potrebama i veći, jer se dešava da roditelji zbog društvene stigme i nedovoljno razvijene svijesti o potrebama djece, djecu s posebnim potrebama ne kategorišu, pa čak ni ne registruju. U takvim slučajevima djeca nisu obuhvaćena ni kroz sistem socijalne zaštite, nemaju ni odgovarajuću zdravstvenu zaštitu, a nerijetko ne ostvaruju ni pravo na obrazovanje.

U općini je zabilježen porast maloljetničke delikvencije, i to najčešće među vaspitno zapuštenom djecom raseljenih osoba⁴⁶. Zabilježen je određen broj slučajeva nasilja u porodici, a u Centru smatraju da se ne radi o raširenom fenomenu. U okviru Centra djeluje i stručni tim

³⁸ Centar za socijalni rad sa ukupno šest zaposlenih se suočava s problemom nedovoljne stručnosti kadra, kao i nedostatkom psihologa.

³⁹ Za potrebe javne kuhinje općinskim budžetom za 2004. godinu je predviđeno 10.000 KM. Kuhinja ima oko 120 korisnika, a pristup je slobodan i bez utvrđenih kriterija.

⁴⁰ U 2004. godini je općinskim budžetom predviđeno 5.000 KM na ime jednokratne pomoći socijalnim slučajevima, a 6.000 KM za sufinansiranje rada Organizacije porodica šehida, i 600 KM za civilne žrtve rata. Osim toga, i Udruženje „Anima“ je osiguralo jednokratnu novčanu pomoć za 80 najugroženijih porodica u općini.

⁴¹ Od toga je 77 korisnika stalne pomoći, 151 korisnik jednokratne pomoći, 39 korisnika tuđe njege i pomoći, 13 djece u drugim porodicama, 420 korisnika dječijeg doplatka (za ukupno 833 djece), 38 korisnika pomoći civilnim žrtvama rata i 10 lica smještenih u ustanove.

⁴² Pravo na socijalnu sigurnost - član 9 ICESCR određuje da svi imaju pravo na socijalnu zaštitu, uključujući socijalno osiguranje. Također, vidi članove 13(a), 14(c) CEDAW, član 26 Konvencije o pravima djeteta (CRC) i član 22 UDHR. Prema članu 11 Ustava FBiH, socijalna zaštita je aktivnost organizovana na teritoriji Federacije, u cilju obezbjeđivanja socijalne sigurnosti za sve građane i njihove porodice koje su u stanju socijalne potrebe.

⁴³ U ovu kategoriju spadaju radnici „na čekanju“, čiji pravni status definisan u starom Zakonu o radu, ne postoji u novom Zakonu.

⁴⁴ Predstavnici Centra za socijalni rad su naročito skrenuli pažnju na 15 romskih porodica, koji se izjašnjavaju kao Bošnjaci. Ove porodice su porijeklom iz općine Jajce, a žive u jako teškim uslovima na prostoru Donjeg Vakufa.

⁴⁵ Udruženje žena „Anima“ čini značajne napore kako bi se unaprijedila socijalna i ekonomska pozicija žena u društvu. Ovo udruženje dobija i sve više informacija o nasilju nad ženama, koje i dalje najčešće ostaju u krugu porodice, jer se žrtve suočene s društvenom stigmom i strahom ne usuđuju potražiti pomoć.

⁴⁶ Centar za socijalni rad bilježi desetak takvih slučajeva, raseljenih maloljetnika iz općine Jajce.

za brak i porodicu koji pruža savjetodavne usluge. U općini djeluju i Udruženje mentalno i fizički retardiranih osoba, kao i Udruženje civilnih žrtava rata, koja se bave zaštitom istoimenih ugroženih grupa.

2.1.5. Zdravstvo

Na području Donjeg Vakufa nalazi se Dom zdravlja koji stanovništvu općine pruža usluge primarne zdravstvene zaštite, dok je sekundarna zdravstvena zaštita dostupna u bolnicama u Bugojnu i Travniku. Kako prema zakonu općine sa manje od 20.000 stanovnika nemaju pravo na finansiranje hitne pomoći od strane kantona, Dom zdravlja je osposobio Hitnu pomoć kroz samofinansiranje. Dom zdravlja ima i tri područne ambulante u najvećim mjesnim zajednicama (Oborci, Prusac, Torlakovac)⁴⁷, čime se pokušava osigurati jednak pristup zdravstvenoj zaštiti i za stanovništvo seoskih područja.

Pravo na najviši dostizni standard fizičkog i mentalnog zdravlja podrazumijeva između ostalog da su zdravstvene ustanove, potrepštine i usluge dostupne svima, uključujući i socijalno ugrožene kategorije. U skladu s tim, siromašnija domaćinstva ne bi trebala biti nesrazmjerno opterećena troškovima zdravstvene zaštite u odnosu na bogatija domaćinstva⁴⁸. Međutim, s obzirom na veliki broj nezaposlenih, siromaštvo, neposjedovanje zdravstvenog osiguranja i slabo riješenu socijalnu zaštitu, značajan broj stanovnika je u nemogućnosti da učestvuje u plaćanju cijene medicinskih usluga, tako da ekonomska pristupačnost zdravstvenoj zaštiti nije zagarantovana⁴⁹. Radnici za koje se ne uplaćuju doprinosi, radnici s neriješenim statusom („na čekanju“), nezaposleni koji ne ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu preko Zavoda za zapošljavanje, samo su neki koji ne ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu. U svim kategorijama naročito su ranjive žene, pogotovo kad je u pitanju reproduktivno zdravlje. Pravo na zdravstvenu zaštitu ostvaruju penzioneri povratnici bez obzira kojem od entitetskih penzionih fondova pripadaju.

Početkom augusta 2004. godine zdravstveni radnici SBK su stupili u štrajk zbog postojećeg načina finansiranja sektora zdravstva na nivou ovog kantona. Štrajk je okončan postizanjem sporazuma s predstavnicima dvaju sindikata zdravstvenih radnika o primjeni Kolektivnog ugovora od januara 2005. godine i pokretanjem aktivnosti na izmjeni dosadašnjeg ustroja i načina finansiranja sektora zdravstva.

2.1.6. Obrazovanje

Odlukom Visokog predstavnika, Zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju SBK je usklađen s Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju na državnom nivou⁵⁰. Prema ovom

⁴⁷ Zdravstveni radnici su u svakoj od ove tri područne ambulante prisutni dva puta sedmično. Nedavno je pokrenut i projekat Porodične medicine, kojim će u Donjem Vakufu biti uspostavljeno devet punktova – četiri u gradskom području, a ostali u Oborcima, Pruscu i Torlakovcu uz stalno prisustvo zdravstvenih radnika.

⁴⁸ Pravo na najviši dostizni standard fizičkog i mentalnog zdravlja, član 12 ICESCR, CESCR Opći komentar 14, član 12 CEDAW, član 24 CRC; Na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti u FBiH (član 3, paragraf 3), svaki građanin ima pravo na zdravstvenu zaštitu, u skladu s odredbama ovog zakona i Zakona o zdravstvenom osiguranju.

⁴⁹ Prema podacima Zavoda za zdravstveno osiguranje SBK za decembar 2004. godine, u općini Donji Vakuf ima 4.451 nosilac zdravstvenog osiguranja i 4.587 lica koja ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu kao članovi porodice nosilaca osiguranja, što ukupno čini 9.038 zdravstveno osiguranih osoba. To znači da u odnosu na ukupni broj stanovnika u općini ima oko 4.000 zdravstveno neosiguranih osoba.

⁵⁰ Ovom odlukom ukinute su sankcije na budžetska sredstva namijenjena HDZ-u u Srednjobosanskom kantonu zbog nepoduzimanja administrativnih koraka potrebnih za ujedinjavanje „dvije škole pod jednim krovom“ na području kantona (08. juli 2004. godine).

zakonu osnivač škola je Vlada SBK, koja finansira plaće zaposlenih i materijalne troškove škola. Nadležnosti Općine u oblasti obrazovanja su ograničene, tako da lokalne vlasti imaju jako malo uticaja na razvoj na ovom polju⁵¹.

Na teritoriji općine se nalazi jedan vrtić, četiri osnovne škole i jedna srednja mještovita škola. Područne škole postoje i u najudaljenijim mjesnim zajednicama na području općine, a kako bi osigurala pravo na fizički pristup obrazovanju, općina sufinansira i prevoz za učenike osnovnih škola koji stanuju u naseljima udaljenim od škole više od 4 km⁵². Prema podacima općinskih vlasti u općini nema registrovane djece školskog uzrasta koja ne pohađaju školu. Međutim, s obzirom na tešku ekonomsku situaciju i veliki broj nezaposlenih, sasvim je moguće da mnogi roditelji teško osiguravaju sredstva za redovno pohađanje nastave njihove djece⁵³. Iako nema stvarnih pokazatelja, vjerovatno je da se problem ekonomske pristupačnosti u većoj mjeri odražava na srednjoškolce. Država je dužna poduzimati korake za osiguravanje jednakog pristupa i finansijski pristupačnog obrazovanja za svu djecu kako u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima, tako i sa domaćim zakonima⁵⁴. U općini Donji Vakuf postoji samo Fond za stipendiranje studenata, putem kojeg je u 2004. godini stipendirano 16 osoba. Međutim, iako se odluka o stipendiranju donosi svake godine, njeno izvršenje u budžetu je redovno veoma nisko. Vijeće roditelja i škole Prve osnovne škole namjerava pokrenuti akciju prikupljanja školskih knjiga za učenike koji nisu u mogućnosti obezbijediti knjige za narednu školsku godinu, a ističu i potrebu ponovnog pokretanja projekta obezbjeđivanja učine za učenike. Vijeća škola i roditelja su radila i na pokretanju drugih inicijativa i projekata, među kojima je i projekat Djeca u saobraćaju, s obzirom da je kretanje učenika ugroženo zbog neposredne blizine prometnica.

U okviru Prve osnovne škole u Donjem Vakufu osnovano je i odjeljenje za djecu s posebnim potrebama⁵⁵. U okviru ove škole opremljena je i zubna ambulanta koja je pružala besplatne usluge za preko 1.200 učenika, što trenutno nije u mogućnosti zbog nedostatka materijala.

Neophodno je obnoviti osmogodišnju Osnovnu školu u MZ Brezićani⁵⁶, kao i četverogodišnju područnu školu u u MZ Lađevići. Nedostatak stručnog nastavnog kadra je prisutan u nastavi

⁵¹ U oblasti osnovnog obrazovanja Općina daje mišljenje na mrežu osnovnih škola, dostavlja školama spisak školskih obveznika za upis u redovnu osnovnu školu, imenuje komisiju za ocjenu sposobnosti djece pri upisu u redovnu osnovnu školu, organizuje i sufinansira prijevoz učenika koji stanuju u naseljima udaljenim od škole više od 4 km. U oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja Općina osigurava sredstva potrebna za osnivanje i rad predškolske ustanove, donosi odluke o proširenju djelatnosti predškolske ustanove, daje saglasnost na iznos sredstava koja roditelji izdvajaju za troškove smještaja djece u ustanovu i imenuje i razrješava predsjednika i članove Upravnog odbora.

⁵² U školskoj 2004/2005. godini obezbijeđena su sredstva za finansiranje prijevoza za ukupno 354 učenika, što uključuje učenike osnovnih i srednjih škola. Dok se za učenike osnovnih škola plaća puni iznos, roditelji srednjoškolaca učestvuju u cijeni karata u iznosu od 50%. Vlada SBK donosi Odluku o visini mjesečnih naknada općinama na ime troškova prijevoza učenika, međutim doznačena sredstva nisu u potpunosti dovoljna.

⁵³ Općina je u ovoj školskoj godini kroz jednokratnu pomoć omogućila nabavku knjiga za oko desetak socijalno ugroženih porodica sa velikim brojem djece.

⁵⁴ Član 13 ICESCR, član 28, 29, 29(1) (d) CRC, član 10 CEDAW, Opći komentar 13 Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava, kao i član 4 Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u BiH - Država je dužna poduzeti sve neophodne mjere kako bi omogućila da osnovno obrazovanje bude dostupno, besplatno i obavezno, kao i korake koji će omogućiti da srednjoškolsko obrazovanje bude besplatno i dostupno svima na jednakim osnovama.

⁵⁵ Potrebno je izvršiti kategorizaciju ove djece s posebnim potrebama i uložiti dodatne napore za njihovo obrazovanje i razvoj obezbjeđujući nastavni kadar na osnovu stvarnih potreba, što trenutno nije slučaj.

⁵⁶ Preduslov za projekat obnove OŠ Brezićani su aktivnosti deminiranja teritorije ove MZ.

engleskog jezika⁵⁷, i trenutno dva profesora pokrivaju nastavu u četiri osnovne škole, dok je i za nastavu iz matematike problem uspješno riješen za ovu školsku godinu.

2.1.7. Odgovarajući standardi življenja i zaštita okoliša

Gradski dio općine Donji Vakuf se snabdijeva vodom sa dva vrela (Prusac i Slatina), kojima upravlja JP „Gradina“. Brojna manja oštećenja i dotrajalost vodovodne mreže, uz neekonomično trošenje, dovode do značajnih gubitaka vode. S norveškom konsultantskom organizacijom NORPLAN planirana je izrada tehničke dokumentacije novog rezervoara za gradski vodovod sa dionicom dovodnog cjevovoda od vrbaskog mosta do rezervoara. Redovna kontrola vode se vrši četiri puta mjesečno na različitim lokacijama. Prema podacima općinskih vlasti i JP „Gradina“, zahvaljujući seoskim i individualnim vodovodima seoska naselja uglavnom imaju obezbijeden pristup vodi za piće, iako ima i jedan broj domaćinstava koja su bez vode. Povratničko naselje Pribrača i naselje Gornja Kutanja nemaju osiguran pristup vodi za piće, a slična situacija je i u naselju Hemići u MZ Šeheredžik, gdje se snabdijevanje vodom vrši putem nekoliko individualnih vodovoda⁵⁸. Kvaliteta vode je upitna u seoskim područjima, budući da se ne vrše redovne kontrole. Svako ima pravo na vodu, a njen nedostatak može imati značajne posljedice po zdravlje ljudi⁵⁹. Kako bi se obezbijedio pristup vodi za piće, neophodne su aktivnosti na sanaciji, obnovi i izgradnji novih cjevovoda, kao i objedinjavanju postojećih vodovoda. Trenutno su pri kraju radovi na izgradnji vodovoda u naselju Suhodol.

Kanalizaciona mreža uglavnom postoji u gradskom dijelu općine, dok seoska naselja uglavnom koriste septičke jame. Otpadne vode se ispuštaju u rijeku Vrbas, kao i Oboračku i Prusačku rijeku, bez ikakvog tretmana prečišćavanja. JP „Gradina“ ne posjeduje kamione za pražnjenje septičkih jama, a suočava se i sa dodatnim materijalnim problemima, koji se ogledaju u nedostatku cisterne i nedovoljnom broju manjih kontejnera, kao i druge opreme. Naplata pruženih usluga doseže nivo od 65%.

Gradska deponija se nalazi na lokalitetu Ornice⁶⁰ i predstavlja privremeno rješenje za period od deset godina. Smatra se da će se pitanje odlaganja otpada trajno riješiti kroz projekat izgradnje regionalne deponije. Iako sadašnja deponija predstavlja privremeno rješenje, potrebno je poduzeti dodatne aktivnosti na njenom uređenju, kako bi se otklonili potencijalni

⁵⁷ Trenutno u srednjoj mješovitoj školi još uvijek postoji problem nastavnog kadra za nastavu engleskog jezika, obzirom da nastavu iz ovog predmeta drži diplomirani psiholog.

⁵⁸ Svi navedeni podaci potiču iz Službe za stambeno-komunalne djelatnosti i prostorno uređenje

⁵⁹ Svatko ima pravo na odgovarajuće standarde življenja (član 11 ICESCR) i najviše dostižne standarde zdravlja (član 12 ICESCR), što uključuje pravo na vodu koja treba da je dostupna, pristupačna i odgovarajućeg kvaliteta... Član 11, paragraf 1 ovog pakta navodi brojna prava proizišla iz, i neophodna za realizaciju prava na odgovarajuće standarde življenja, uključujući odgovarajuću hranu, odjeću i stan(...) Pravo na vodu jasno potpada pod kategoriju osnovnih uslova neophodnih za odgovarajuće standarde življenja, posebice s obzirom da je to jedan od osnovnih uslova za opstanak (Vidi Opći komentar 15, UN Komiteta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima). Isto tako, prema članu 80 Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH, Zavod za javno zdravstvo FBiH je odgovoran za provođenje mjera koje će osigurati obezbjeđivanje pitke vode, zdrave hrane i vazduha, imunizaciju i sanitaciju, kao i vođenje statistika i edukaciju o zdravstvenim pitanjima.

⁶⁰ Gradska deponija je sa lokaliteta na ulazu u općinu iz pravca Travnika izmještena na lokalitet Ornice u proljeće 2004. godine. Do izmještanja je došlo nakon što je kantonalna inspekcija zabranila odlaganje otpada na ranijem lokalitetu zbog ugrožavanja magistralnog puta M-4 i jednog od vodovoda. Međutim, nije izvršena sanacija bivše deponije, kao ni obustavljeno individualno odlaganje otpada na tom lokalitetu.

negativni uticaji po okoliš i zdravlje ljudi⁶¹. Odvoz smeća je organizovan za područja gradskih mjesnih zajednica i djelimično za prigradske mjesne zajednice (Prusac i Oborci). U općini postoji veliki broj divljih deponija i to naročito u blizini seoskih naselja, a ne poduzimaju se aktivnosti na njihovoj sanaciji. Na području općine zabilježene su i pojedine akcije čišćenja okoliša, izmještanje gradske deponije, čišćenje korita Oboračke i Prusačke rijeke, korita rijeke Vrbas, kao i uređenje tradicionalnog gradskog kupališta Zelenac na Vrbasu. Stanje riječnih korita pritoka rijeke Vrbasa u narednim godinama je potrebno riješiti regulacijom korita (Oboračke rijeke, Prusačke rijeke i Potoka u Donjoj mahali), a neophodno je završiti i regulaciju rijeke Vrbas. Eko-pokret „Zelenac“ radi na podizanju svijesti stanovništva o potrebi očuvanja okoliša i zaštiti prirode, međutim, lokalne vlasti smatraju da je svijest građana o važnosti zaštite okoliša još uvijek na niskom nivou.

Općina ima uvida u podatke o sječi privatnih šuma, a jednom godišnje dobiva izvještaj o sječi i pošumljavanju u državnim šumama⁶². Procjena općinskih vlasti je da se godišnje posiječe oko 28.000 m³, bez ikakve naknade općinskim vlastima za održavanje putne infrastrukture, pošumljavanje ili eksploataciju ovog najvećeg prirodnog bogatstva Donjeg Vakufa. Postoje naznake da je u poslijeratnom periodu u porastu bespravna sječa šume, iako općinske vlasti ne raspolažu stvarnim pokazateljima. Osim toga, neophodno je unaprijediti sistem pošumljavanja, kako bi se osigurala održiva eksploatacija šuma⁶³.

Sa gotovo jednom desetinom općinske teritorije pod minama ili u potencijalno ugroženoj zoni (9.87%), Donji Vakuf predstavlja općinu s najvećom miniranom površinom na području SBK. Zona visokog rizika obuhvata oko 32 km² općinske površine, od čega se velika većina (77%) nalazi u šumama, dok poljoprivredno zemljište čini 22% ove teritorije, a 1% miniranog područja spada u prvu kategoriju - infrastruktura, kuće i putevi. Od početka 2004. godine deminirano je oko 57.000 m², dok je od 1995. pa do 2004. godine deminirano oko 900.000 m², što znači da je do danas deminirano i očišćeno svega 3% miniranih područja. Minska polja predstavljaju prijetnju ne samo za povratničku populaciju, već i za domicilno stanovništvo⁶⁴, a prepreka su i ekonomskom razvoju općine.

Problemi s kojima se općina Donji Vakuf suočava na polju zaštite okoliša odražavaju se na pravo na odgovarajuće standarde življenja⁶⁵, pravo na najviše dostižne standarde zdravlja⁶⁶, pravo na razvoj i siguran okoliš, kao i pravo na slobodu kretanja⁶⁷. U skladu sa Ustavom FBiH nadležnost za politiku zaštite okoliša je podijeljena između Federacije i kantona, te je na

⁶¹ Deponija je ugrožavala jedan od vodovoda, nije imala ni izgrađen prilazni put, a oba problema su uspješno riješena. Međutim, deponija još uvijek nije ograđena, a neophodna je nabavka mašine buldožer za pravilan tretman otpada.

⁶² Prema podacima općinskih službi, 11% šuma se nalazi u privatnom, a 89% u državnom vlasništvu.

⁶³ U 2004. godini, pojedinačne šumarije su postale dio jedinstvene Šumarije „Koprivnica“ uspostavljene na nivou SBK.

⁶⁴ Od 1995. do 2004. godine poginulo je 15 osoba, a 41 ranjena. Većina nesretnih slučajeva se desila 1995. godine po samom završetku rata. Od tada je svijest građana unaprijeđena, pa su tako zabilježena samo tri nesretna slučaja od 2002. godine na ovamo. Podaci općinske Službe za civilnu zaštitu

⁶⁵ Član 11 ICESCR

⁶⁶ Član 12 ICESCR, Opći komentar 14 Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava (CESCR) - Pravo na zdravlje uključuje širok spektar socio-ekonomskih faktora koji favorizuju uslove u kojima ljudi mogu voditi zdrav život, a podrazumijeva odlučujuće faktore za zdravlje ljudi, kao što su ishrana, uslovi stanovanja, pristup sigurnoj vodi za piće i odgovarajućim sanitarijama, sigurne i zdrave radne uslove i zdrav okoliš. Članovi 3, 14 i 15 Zakona o zaštiti okoliša, članovi 118 i 125 Zakon o vodama FBiH - Pravo na život i okoliš pogodan za zdravlje i blagostanje, što uključuje zaštitu voda i zraka.

⁶⁷ Član 12 ICCPR – Svako ko je u skladu sa zakonom na teritoriji Države ima pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora mjesta prebivališta.

nivou Federacije donesen set zakona koji se bave pitanjima zaštite okoliša⁶⁸. Međutim, kako na kantonalnom nivou relevantni zakoni još uvijek nisu doneseni, te stoga odgovornosti i procedure nisu jasno utvrđene, općinske vlasti se suočavaju sa svakodnevnim problemima u radu. Osim toga, ograničena finansijska sredstva onemogućavaju realizaciju mnogih projekata koji bi značajno doprinijeli unapređenju uslova življenja lokalnog stanovništva i zaštiti okoliša⁶⁹.

2.1.8. Kultura i sport

Donji Vakuf ima aktivan Dom kulture u sklopu kojeg djeluju koncertna sala, biblioteka, kino i zajednička služba (blagajnik, sekretar itd). Dom kulture posjeduje i pokretno kino, što omogućava organizovanje projekcija za školske ustanove, pa čak i mjesne zajednice. I pored osiromašenog knjižnog fonda⁷⁰, gradska biblioteka i dalje nastavlja sa radom. Osim finansijskih poteškoća⁷¹, Dom kulture se susreće i sa problemom nedostatka stolica za predstave i manifestacije, kao i nedostatkom druge opreme. U okviru Doma kulture djeluje i Kulturno-umjetničko društvo (KUD) „Janj“, koje je najstarije udruženje u općini. U oblasti kulture djeluju i Bošnjačka zajednica kulture „Preporod“ i Udruženje za zaštitu kulturno-historijskih spomenika. Postojeće organizacije doprinose razvoju kulturnih vrijednosti, a općina u saradnji sa susjednim općinama i Odborom za organizaciju na nivou Muftijstva travničkog sudjeluje i u organizovanju manifestacije „Dani Ajvatovice“. Međutim, i pored kulturnih organizacija i postojećih objekata za kulturna dešavanja, kulturni sadržaji su rijetki, a podrška lokalnih vlasti nije dovoljna. Osim toga, interes građana za kulturu nije razvijen, što potvrđuje i činjenica da ni kulturna dešavanja za koja je ulaz slobodan nisu dovoljno posjećena. U skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima, država je dužna osigurati uslove za ostvarivanje prava na kulturni život⁷², što podrazumijeva dostupnost sredstava za razvoj kulture i uključivanje stanovništva u kulturni život. U skladu s Ustavom FBiH, kantoni su, između ostalog, posebno nadležni za utvrđivanje i provođenje kulturne politike. Međutim, kako na kantonalnom nivou ne postoji zakonska regulativa o kulturi, općina u skladu sa svojim mogućnostima pokušava zadovoljiti potrebe lokalnog stanovništva u oblasti kulture. Općinske vlasti izdvajaju određena sredstva za rad Doma kulture, kao i za kulturne organizacije i proslave⁷³, ali zaposleni u kulturi, lokalno stanovništvo i naročito mladi smatraju da su potrebe za kulturnim sadržajima znatno veće.

⁶⁸ Zakon o zaštiti okoliša, Zakon o vodama, Zakon o zaštiti zraka i Zakon o zaštiti prirode.

⁶⁹ U saradnji s Fondacijom za održivi razvoj (OdRaz), općina je realizovala projekat izgradnje dva puta (Čehajići-Čehajički mlini-Kopčić i Ždrlovičko raskršće-Guvna-Fakići), a trenutno je u fazi realizacije ili potpisa ugovora o realizaciji izgradnje lokalnog vodovoda za naselje Suhodol u MZ Oborci, puta za Hemiće u MZ Šeheredžik i puta Begića ćuprija-čaršija u MZ Prusac. Osim toga, u planu je izgradnja putnog pravca Kurića kula-Gornja mahala i puta za Rahmane sa mostom na rijeci Semešnici, kao i kanalizacione mreže za Gornju mahal. U MZ Prusac je urađena tehnička dokumentacija za izgradnju kanalizacije.

⁷⁰ Trenutno ima ukupno 9.000 knjiga, za razliku od prijeratnih 20.000.

⁷¹ Među postojećim problemima zaposleni u kulturi podvlače nerazumijevanje općine i neizvršavanje osnovnih zakonskih obaveza prema Domu kulture kao javnoj ustanovi. U Domu kulture navode činjenicu da primaju svake godine manje i manje sredstava preko budžeta općine, plaće zaposlenih se ne isplaćuju već devet mjeseci, dok se doprinosi ne plaćaju već više od dvije godine. Naknade za prevoz i topli obrok i ne postoje.

⁷² Pravo na kulturni život, član 15 ICESCR, Opći komentar o pravu na kulturu, član 27 UDHR i UN Konsolidovane smjernice za sporazumno izvještavanje, 2001

⁷³ Ukupna budžetom predviđena sredstva za 2004. godinu iznose 47.500 KM (35.000 KM za Dom kulture, 10.000 KM za održavanje kulturo-sportskih proslava, 1.000 KM za Udruženje za zaštitu kulturno-historijskih spomenika i 1.500 KM za KUD „Janj“). Prema podacima općinskih vlasti, nedostatak pripremljenih programa iz oblasti kulture za koje postoji interes svih građana onemogućava veća izdvajanja iz budžeta.

Na području općine zaštićeni kulturno-istorijski spomenici su Sahat kula, Miralemovo turbe, Malkoč džamija, stećci i bazilika u Novom selu, te Stari grad, Handanagina džamija, Ajvaz dedino turbe, Hasan Kjačijina medresa i Sahat kula u Pruscu. Postoje i drugi spomenici koji imaju kulturno-istorijski ili vjerski karakter kao što su Ajvatovica, koja se obilježava više od 450 godina sa oko 100.000 posjetilaca godišnje, Sultan mevlud na Baginoj strani i Dani mjesnih zajednica.

U općini su aktivna brojna sportska udruženja. Sportski savez Donjeg Vakufa broji devet sportskih organizacija i klubova, koji pokrivaju sport i rekreaciju invalida, fudbal, košarku, karate, šah i ribolov, a tu je i društvo pedagoga fizičke kulture. Uprkos jako teškoj finansijskoj situaciji, ove organizacije nastavljaju sa svojim djelovanjem. Budžetom za 2004. godinu je predviđeno 50.000 KM za izradu projektne dokumentacije za izgradnju sportske dvorane⁷⁴. Navedena sredstva se planiraju iz godine u godinu, ali još uvijek nisu uistinu i izdvojena. Osim spomenutih sredstava budžetom je planirano izdvajanje dodatnih 25.000 KM za potrebe sporta u Donjem Vakufu. Kako bi se što uspješnije reagovalo u ovoj oblasti, neophodno je inicirati donošenje Zakona o sportu na nivou SBK s ciljem rješavanja pitanja nadležnosti i finansiranja⁷⁵.

2.2. Analiza prioriternih razvojnih područja

Polazeći od procjene stanja ljudskih prava, učesnici u procesu planiranja su se složili o pitanjima od najvećeg značaja za lokalnu zajednicu, definišući ih u obliku ugroženih ljudskih prava. Odlučujući faktor u utvrđivanju prioriteta su bile nadležnosti općine, te raspoloživi finansijski, ljudski i drugi resursi za djelotvorno rješavanje problema. Pokušalo se odrediti u kojoj mjeri svaki identifikovani problem utiče na živote i kvalitetu življenja stanovnika Donjeg Vakufa i na koji način se odražava na druge probleme i ostvarivanje i uživanje ljudskih prava.

Prioritetna pitanja i problemi su grupisani u okviru pet područja djelovanja, uključujući **javnu upravu, ekonomiju, socijalnu zaštitu, infrastrukturu/okoliš i kulturu i sport**.

Strategijska, odnosno SWOT analiza je korištena kao ključni alat pri analizi prioriternih razvojnih područja na koja će općinska razvojna strategija biti usredotočena. Njenom primjenom su se iskristalisale interne karakteristike lokalne zajednice (snage i slabosti) koje omogućavaju ili onemogućavaju njen razvoj, kao i vanjski elementi (prijetnje i mogućnosti) na koje zajednica nema direktan uticaj, a koje pak mogu uticati pozitivno ili negativno na njen dalji razvoj. Snage predstavljaju pozitivne faktore ili prednosti lokalne zajednice koje ona može iskoristiti za dalji razvoj i za otklanjanje identifikovanih slabosti, koje predstavljaju ograničavajuće faktore i prepreke inherentne lokalnoj zajednici, a bez čijeg otklanjanja nije moguć dalji napredak i razvoj. Prilike su uslovi ili vanjski faktori koji omogućavaju ili olakšavaju razvoj prednosti i podstiču razvoj općenito, a prijetnje su nepovoljni vanjski trendovi koji otežavaju razvoj zajednice.

⁷⁴ Općina je odredila zemljište za izgradnju sportske dvorane u blizini škola, a postoji i pripremljen idejni projekat.

⁷⁵ Osim izgradnje sportske dvorane, možemo pomenuti i potrebu sanacije pomoćnog fudbalskog stadiona, nabavku automata nosača meta za streljanu za pucanje iz vazdušne puške, nabavku karate opreme, kao i opreme za košarkaški klub.

2.2.1. Javna uprava i građansko društvo

Među prioritetnim razvojnim područjima u općini Donji Vakuf prepoznata je i potreba unapređenja i reforme općinske uprave s ciljem njenog efikasnijeg, odgovornijeg i transparentnijeg rada i poboljšanja kvalitete usluga. S tim u vezi naglasak je stavljen i na trenutno nezadovoljavajuću komunikaciju s građanima i njihovo nedovoljno uključivanje u javne poslove, te procese donošenja odluka i stvaranja politika.

U značajne prepreke transformaciji općinske javne uprave u moderan servis za građane ubraja se neodgovarajuća kvalifikaciona struktura zaposlenih⁷⁶, nedovoljna tehnička opremljenost i neuvezanost općinskih službi, ali i nepostojanje različitih baza podataka (kao na primjer baze podataka o broju i strukturi stanovništva u mjesnim zajednicama). Sve ovo ograničava sposobnost općinske javne uprave da na odgovarajući način identifikuje i odgovori na potrebe stanovništva, a naročito ugroženih i marginalizovanih skupina. Budžetska sredstva su ograničena uslijed niskog nivoa ekonomskih aktivnosti, nezadovoljavajućeg stepena ubiranja prihoda, ali i postojećeg sistema njihove raspodjele od strane viših nivoa vlasti ka općinskom nivou. Osim toga, dolazi i do pojave nerealnog planiranja budžetskih sredstava i njihove raspodjele⁷⁷, zbog čega je Općina u nemogućnosti da pokrije troškove svog funkcionisanja i obezbijedi pružanje usluga na lokalnom nivou u skladu sa zakonom.

Međutim, Općina Donji Vakuf posjeduje i niz prednosti kao što su adekvatna infrastruktura i prostorije, koje je u određenoj mjeri neophodno unaprijediti i iskoristiti na bolji način. Prema ocjenama općinskih službenika, trenutna unutrašnja organizacija je zadovoljavajuća, ali će se mijenjati i prilagođavati u skladu s izmjenama nadležnosti i potrebama samih korisnika. Primjenom zasada još uvijek radne verzije Pravilnika o sistematizaciji regulisat će se brojna pitanja kao što je optimalizacija radnih mjesta, a uskoro se očekuju i izmjene važećih Pravilnika o radnim odnosima i Pravilnika o platama i naknadama.

Mogućnost za poboljšanje odnosa između građana i javne uprave predstavljaju postojeći mehanizmi komunikacije, koje bi trebalo unaprijediti i djelotvornije koristiti za dvosmjerni protok informacija. Sami građani nisu dovoljno upoznati s vlastitim pravima, odgovornostima i dužnostima u demokratskom društvu, osobito unutar lokalne zajednice, kao ni s mogućnostima i oblicima učestvovanja u javnom životu na lokalnom nivou. Očigledna nezainteresovanost građana je usko vezana za nepovjerenje u izabrane predstavnike i osjećaj nemoći da se bilo što promijeni, s obzirom na izuzetno veliki uticaj politike na rad javne uprave i percepciju da su interesi političkih stranaka na vlasti iznad javnih interesa. Ne postoji povjerenje građana u lokalne vlasti, a vlasti ne podstiču građansko djelovanje, što bi doprinijelo razvoju svijesti i većeg interesovanja građana, kao i njihovom aktivnijem učešću u

⁷⁶ Pravilnikom o sistematizaciji (radni materijal) predviđena su radna mjesta za 43 službenika i namještenika u općinskoj upravi, tako da problem nije prevelik broj zaposlenih, već neodgovarajuća stručna sprema zaposlenih u općinskoj javnoj upravi. Struktura zaposlenih koja bi bila u skladu s zakonskim odredbama podrazumijeva 18 zaposlenih s VSS, 5 s VŠS, 14 SSS – IV stepen, 3 SSS – III stepen i 3 NSS. Premda adekvatno odražava trenutni sastav stanovništva, zastupljenost etničkih skupina nije u skladu s amandmanima na Ustav FBiH i popisom stanovništva iz 1991.

⁷⁷ Budžet za 2003. godinu je ostvaren u procentu od oko 70%. Nerealno planiranje budžeta, odnosno neusvajanje realnog budžeta od strane Općinskog vijeća, pogađa ne samo ugrožene kategorije, već cjelokupnu komponentu tekućih troškova, tako da ni sama općinska uprava nije primila plate od augusta 2004. Negativan uticaj politike očit je i u ovom segmentu, premda nije primjetan nedostatak motivacije u radu općinske administracije, kao ni ostalih budžetskih korisnika, unatoč teškoj finansijskoj situaciji. Očito je nizak nivo informisanosti među izabranim vijećnicima i njihovo nedovoljno poznavanje zakonskih propisa.

upravljanju javnim poslovima⁷⁸. Postoji potreba za snažnijim angažmanom općinskih vlasti na polju informisanja i podsticanja građana da budu aktivniji, kao i za unapređenjem saradnje s lokalnim medijima i organizacijama građanskog društva i boljim korištenjem strukture mjesnih zajednica za značajnije sudjelovanje građana u upravljanju javnim poslovima. Lokalne organizacije građanskog društva mogu odigrati značajnu ulogu u razvijanju i održavanju kulture učestvovanja u javnom životu, a njihov uticaj je moguće ojačati kroz povezivanje i zajedničko djelovanje prema lokalnim institucijama vlasti.

Osim toga, unapređenju rada općinske uprave u Donjem Vakufu može doprinijeti i interes koji reformi općinske uprave trenutno poklanjaju međunarodne organizacije poput OSCE-a, mogućnost finansiranja informatizacije Općine i opremanja informativnog centra od strane organizacije CHF po principu sve na jednom mjestu, mogućnosti koje nudi novopokrenuti USAID-SIDA GAP projekat. Mogućnosti se prepoznaju i u podršci Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) kroz RMAP projekat i pripremu Strategije razvoja općine.

Uprkos lošoj socio-ekonomskoj situaciji u općini i nestabilnom političkom okruženju, te nizu prepreka uzrokovanih neusvajanjem zakona na višim nivoima (Zakon o lokalnoj samoupravi FBiH), ili neprovođenjem postojećih zakona, moguće je čak i manjim mjerama i projektima napraviti značajne pomake u modernizaciji rada i kvaliteti pružanja usluga građanima, te poboljšati i sam odnos i komunikaciju s građanima.

2.2.2. Ekonomija

Kao što je navedeno u okviru profila lokalne zajednice, pravo na rad i pristojnu zaradu na području općine se ne ostvaruje uslijed nedovoljnih mogućnosti za zapošljavanje i porasta nezaposlenosti, što je rezultat ekonomske stagnacije, nedostatka razvojnih inicijativa i sistematskog pristupa rješavanju problema. Potencijali općine za razvoj poljoprivrede, drvne i nemetalne industrije su nedovoljno iskorišteni, a sektor malih i srednjih preduzeća je slab i neuvezan. Osim što direktno utiče na pravo na rad, postojeća situacija se negativno odražava i na uživanje niza drugih prava, među kojima je i pravo na socijalnu sigurnost, pravo na odgovarajuće standarde življenja i pravo na razvoj.

S obzirom na njen centralni položaj i povezanost s ostalim dijelovima zemlje, za općinu Donji Vakuf se može reći da ima povoljan geografski položaj. Imajući u vidu prirodne resurse i nalazišta gipsa, kvarca, keramike, građevinskog kamena i kvalitetnog kamena (komarski mermer) kojima raspolaže općina, nemetalna industrija predstavlja jednu od značajnih osnova razvoja. Osim toga, ako se uzme u obzir da je 65% općinske teritorije pokriveno šumom, te da godišnji etat iznosi 28.000 m³, i drvna industrija se nameće kao prirodna osnova razvoja općine. Ipak, proces privatizacije, nedovoljno efektivan i efikasan menadžment, nedostatak ulaganja, nizak stepen finalizacije proizvoda i zastarjela tehnologija su nepovoljno uticali na bolje korištenje postojećih resursa i razvoj drvne industrije. Kao što je to ranije pomenuto, u općini je zastupljena i proizvodnja montažnih objekata, čiji je nosilac Preduzeće „Promo“, koje u svojoj proizvodnji apsorbira najveći broj gotovih lokalnih proizvoda.

Razvojne mogućnosti općine se očituju i u povoljnim klimatskim uslovima, te odgovarajućoj kvaliteti zemljišta koje je pogodno za proizvodnju povrća i žitarica. Međutim, prepreku razvoju organizovane poljoprivredne proizvodnje predstavlja isparčanost poljoprivrednog

⁷⁸ Organizacije građanskog društva, pa i sami građani rijetko koriste mogućnost prisustvovanja sjednicama Općinskog vijeća.

zemljišta i međusobna odvojenost parcela u privatnom vlasništvu, te nedostatak mehanizacije i trenutna zasnovanost poljoprivredne proizvodnje na sistemu suhog ratarenja. Na području općine postoje mogućnosti za razvoj voćarstva, kroz revitalizaciju postojećih i izgradnju novih voćnjaka plantažnog tipa i povezivanje s postojećim otkupnim, prerađivačkim i proizvodnim kapacitetima na području kantona i cijele BiH. Naročito su značajne mogućnosti za razvoj stočarstva, s posebnim osvrtnom na intenzivniji razvoj ovčarstva i govedarstva⁷⁹, te unapređenje proizvodnje stočne hrane. Osim toga, pružaju se mogućnosti i za razvoj kozarstva, pčelarstva i ribogojstva. Otežavajući faktor za razvoj poljoprivrede predstavljaju minska polja, s obzirom da je oko 10% ukupne općinske teritorije pod minama, od čega 22% otpada na poljoprivredno zemljište. Zaštita poljoprivrednog zemljišta od devastacije i korištenje u druge svrhe je svakako jedan od preduslova za planski i organizovan razvoj poljoprivrede. Osim toga, za značajniji razvoj poljoprivredne, kako ratarske tako i stočarske proizvodnje, neophodno je osigurati bolju uvezanost proizvođača s pogonima za otkup, doradu i preradu proizvoda, te istražiti tržište, gdje bi važnu ulogu moglo odigrati Udruženje stočara i farmera „Bazilika“. Prednost za razvoj na ovom polju predstavlja pripremljena općinska Strategija razvoja poljoprivrede. Prilika za razvoj poljoprivrede je i naprijed pomenuti IFAD-ov projekat finansiranja u oblasti stočarstva s ciljem proširenja i povećanja postojećih kapaciteta i umrežavanje s proizvođačem, kao i aktivnosti organizacije PfD na podršci poljoprivrednoj proizvodnji i pomoć Svjetskog luteranskog saveza (LWF) razvoju plastične proizvodnje.

Općina ima potencijale i za razvoj vjerskog, seoskog i lovnog turizma, što zahtijeva planski pristup kroz pripremu odgovarajuće turističke ponude i bolju promociju.

Međutim, u svim granama privrede ima još jako mnogo prostora za sve poduzetničke poduhvate i aktivnosti, budući da je razvijenost sektora malih i srednjih preduzeća na jako niskom nivou. Očigledan je nedostatak poduzetničke inicijative, a ne radi se ni na stvaranju povoljnije poduzetničke klime kroz uspostavljanje partnerstva lokalnih vlasti s privatnim sektorom, unapređenje komunikacije s poduzetnicima, prepoznavanje njihovih potreba i pružanje podrške, kao i pripremu zajedničkih razvojnih projekata. Donji Vakuf ima utvrđenu industrijsku zonu koja je nedovoljno iskorištena. Prema podacima općinskih službi, registracija preduzeća se odvija relativno brzo, općinske takse nisu visoke, a povoljne su i cijene komunalnih usluga, kao i gradskog građevinskog zemljišta. Međutim, u općini nisu razvijene organizacije koje bi pružale podršku razvoju MSP, u smislu pomoći pri transformaciji poslovne ideje i raspoloživih resursa u samoodrživu poslovnu aktivnost, pravne i knjigovodstvene pomoći, obezbjeđivanja finansijskih sredstava pod povoljnim uslovima, analize tržišta, obuke, pronalaženje partnera za ekspanziju poslovanja, razvoj novih tehnologija, nastupanje na inostranom tržištu, itd. Stoga je naročito potreban veći angažman Udruženja privrednika i povezivanje s potpornim organizacijama u regionu, kao i Regionalnom ekonomskom zajednicom (REZ-RDA). Osim toga, postojeća infrastruktura u općini je nedovoljno razvijena (lokalni putevi, vodovodna i kanalizaciona mreža), a ne postoje ni odgovarajući prostorni i urbanistički planovi.

Jedna od prepreka razvoju privrede je i neadekvatno upravljanje ljudskim resursima i neuvezanost Biroa za zapošljavanje s privrednim subjektima, kao i neusklađivanje obrazovnog sistema s potrebama privrede. S tim u vezi naročito je važno napomenuti neodgovarajuću ponudu radne snage, nepostojanje programa prekvalifikacije, zastarijevanja znanja i vještina i odliv stručnog kadra i mladih ljudi.

⁷⁹ Za razvoj na ovom polju neophodna je izgradnja tipskih objekata i štala, te podizanje nivoa uzgojne i držalačke kulture proizvođača.

Analiza je ukazala i na nepovoljno okruženje koje predstavlja prijetnju razvoju privrede u općini, a očituje se u nedostatku povoljnih kreditnih linija⁸⁰, nezadovoljavajućoj zakonskoj regulativi i neefikasnom sudstvu, nepostojanju podsticaja države za izvozno orijentisane proizvođače, kao i sveukupni ekonomski razvoj, otvorenosti granica koja ima za posljedicu nezaštićenost tržišta i nekompetitivnost lokalnih proizvoda. Uz sve to, na razvoj privrede u općini nepovoljno utiče i općenito loša ekonomska situacija u zemlji i regionu i snažan uticaj politike na privredu. Vanjske prilike se ogledaju u provođenju institucionalnih i zakonskih reformi, izrađenoj Strategiji ekonomskog razvoja Centralne Bosne (EU RED) i planiranim projektima razvoja kao i Programu za podsticanje zapošljavanja u obiteljskim gospodarstvima i obrtništvu u 2004. godini. Službe za zapošljavanje SBK kroz obezbjeđivanje početnog kapitala. Osim toga, među vanjske faktore sa mogućim kako pozitivnim tako i negativnim uticajem ubrajaju se i potencijalni projekat izgradnje termoelektrane TE „Bugojno“⁸¹, izgradnja brane Han Skela i brze ceste Jajce-Travnik preko Skender Vakufa.

Uz bolje korištenje raspoloživih resursa i razvojnih mogućnosti, te otklanjanje identifikovanih slabosti, općina Donji Vakuf može pospješiti razvoj privrede i postati privlačnija za investitore, što će uticati na povećanje broja zaposlenih i poboljšanje životnog standarda i kvalitete življenja svih njenih stanovnika.

2.2.3. Socijalna sigurnost

U prioritetne probleme s kojim se susreće općina ubraja se i stalni porast lica u stanju socijalne potrebe i neostvarivanje niza socijalnih prava, među kojima su pravo na socijalnu sigurnost i pravo na zdravstvenu zaštitu, ali i pravo na jednak pristup obrazovanju. Ključni razlog za ovakvo stanje je teška ekonomska situacija, veliki broj nezaposlenih i radnika s neriješenima statusom, opće siromaštvo i neefikasan sistem socijalne zaštite. Nerazvijena mreža partnerstva u socijalnom sektoru, loša komunikacija između pružaoca usluga, korisnika i šire zajednice i nezadovoljavajuće usmjeravanje postojećih resursa otežavaju unapređenje procesa i sistema organizovanja i pružanja usluga i pomoći.

Prepreke za unapređenje postojeće situacije se očituju prije svega u nepostojanju socijalne karte općine, odnosno pouzdanih podataka o stvarnom broju i kategorijama socijalno ugroženih, te njihovim potrebama. Osim toga, otežavajući faktor predstavljaju ograničena sredstva, ali i nadležnosti općinskih vlasti u oblasti socijalne zaštite, kao i nedovoljna koordinacija, razmjena informacija i saradnja relevantnih aktera iz javnog i nevladinog sektora.

Za unapređenje postojeće situacije u oblasti socijalne sigurnosti, naročito na polju socijalne zaštite, značajna je uloga Centra za socijalni rad, koji je veoma aktivan i pored problema nedostatka stručnog kadra (prije svega psihologa, a i defektologa na području općine) i dugovanja od strane općine. U općini postoje organizacije građanskog društva koje se bave zaštitom ranjivih grupa, a to su prije svega Organizacija ratnih vojnih invalida (RVI), Udruženje žena „Anima“, Udruženje penzionera, Udruženje lica s mentalnim i fizičkim onesposobljenjima i Udruženje roditelja djece s posebnim potrebama. Međutim, prepoznata je potreba za njihovom snažnijom saradnjom i angažmanom, isticanjem potreba i prava grupa

⁸⁰ U općini postoje poslovnice tri banke – ABS, PBS i HVB Central profit banka, a djeluju i mikrokreditne organizacije iz Travnika i Bugojna.

⁸¹ Priprema studije izvodljivosti za izgradnju Termoelektrane „Bugojno“ je predviđena i Regionalnom ekonomskom strategijom razvoja Regije Centralne BiH.

koje predstavljaju i pronalaženjem odgovarajućih rješenja. Pozitivan je primjer Organizacije RVI koja je pokrenula pitanje uklanjanja fizičkih barijera za pristup osoba s invaliditetom javnim ustanovama i pješačkim prijelazima. Značajan je i angažman Islamske zajednice, koja je pokrenula inicijativu za otvaranje Javne kuhinje koju uz pomoć Općine finansira kantonalni Merhamet. Analiza je ukazala na potrebu uspostavljanja mreže partnerstva u socijalnom sektoru općenito i neophodnost bolje saradnje s policijom, naročito po pitanju alkoholizma, narkomanije i nasilja u porodici.

Sami građani su nedovoljno upoznati s vlastitim pravima i procedurama ostvarivanja prava na socijalnu zaštitu, kao na primjer neophodnosti registrovanja na Birou za zapošljavanje u određenom vremenskom roku radi ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu. Osim toga, nivo informisanosti građana je nedovoljan, kao što je slučaj na primjer s roditeljima djece s posebnim potrebama koja se često ne registruju i ne kategorišu. S tim u vezi naročito je važna uloga pedijatra, te komunikacija između njega, roditelja i Centra za socijalni rad. Zato je potrebno bolje informisanje građana, za što je moguće iskoristiti lokalne medije i ostale postojeće mehanizme za informisanje, kao i organizacije građanskog društva.

Analiza je ukazala da je značajna prijetnja unapređenju socijalne sigurnosti podjela nadležnosti između Kantona i FBiH, što dovodi do nejednakosti građana u ostvarivanju socijalnih prava kako po sadržaju, tako i po obimu. Osim toga, brojne su manjkavosti važećih zakona, te tako radnici na čekanju kao kategorija nisu predviđeni novim Zakonom o radu, a status samohranih majki kao jedne od naročito ugroženih kategorija nije regulisan posebnim zakonom. Izdvajanja iz kantonalnog budžeta SBK ne samo da su nedovoljna, nego je bilo i slučajeva redukovanja ili ukidanja ranije zagarantovanih prava. Neuspješan proces privatizacije je u velikoj mjeri doprinio postojećoj situaciji, a ne postoje pokušaji iznalaženja rješenja za radnike s neriješnim statusom, kao što su radnici Pilane „Janj“.

2.2.4. Infrastruktura i okoliš

Među prioriteta razvojna područja uključena je i potreba unapređenja uslova življenja stanovništva općine, što se u ovom slučaju prvenstveno odnosi na unapređenje postojeće infrastrukture i zaštitu okoliša, odnosno ostvarivanja prava na odgovarajuće standarde življenja, prava na vodu, prava na najviše dostižne standarde zdravlja, prava na razvoj i siguran okoliš, kao i prava na slobodu kretanja. Neki od ključnih problema podrazumijevaju nepostojanje cjelovite vodovodne mreže i njenu dotrajalost, neodržavanje mreže u dijelu koji nije pod upravom JKP „Gradina“, odnosno ruralnim mjesnim zajednicama, nerazvijenu kanalizacionu mrežu, brojne septičke jame i direktno ispuštanje kanalizacije u rijeke. Osim toga, općinska deponija nije uređena, odvoz smeća nije organizovan za cijelo područje općine, brojne su divlje deponije, a svijest građana o potrebi zaštite okoliša nedovoljno razvijena. Postojeća situacija se odražava na sve stanovnike općine, a analizom je utvrđeno da u posebno ugrožene kategorije spada stanovništvo udaljenijih ruralnih područja i povratnici. Tako na primjer naselje Gornja Kutanja nema nikakvog sistema vodosnabdijevanja, dok je u rejonu naselja Donji Čehajići, Karići, Sultanovići i Brezičani, sistem vodosnabdijevanja, pored ratnih oštećenja, još i dotrajavao i neodgovarajućeg kapaciteta da zadovolji potrebe. Udaljeno povratničko naselje Šahmani, u kojem živi manji broj porodica s djecom, nema osnovnu infrastrukturu.

Već je pomenuto da opće siromaštvo i teška finansijska situacija u kojoj se Općina nalazi predstavljaju najveće prepreke unapređenju infrastrukture s ciljem poboljšanja uslova življenja lokalnog stanovništva. Ipak, u poslijeratnim godinama je općinska infrastruktura

značajno unaprijeđena. Također su učinjene i brojne aktivnosti na rješavanju pitanja deponije, ali samo kao privremeno rješenje, a sanacija nekadašnje lokacije još uvijek nije izvršena. Ograničavajući faktor za unapređenje uslova življenja lokalnog stanovništva predstavlja i nezadovoljavajuća opremljenost JKP „Gradina“.

Jedna od prepreka u rješavanju postojećih problema i unapređenju infrastrukture u općini su i neriješeni imovinsko-pravni odnosi, prije svega kad je riječ o unapređenju mreže lokalnih puteva. Pored lošeg prvobitnog stanja puteva, prilikom obnavljanja i modernizacije mreže lokalnih puteva, nije bilo moguće izvesti proširenja u skladu s odgovarajućim standardima, zbog nemogućnosti sporazuma i isplate naknade vlasnicima zemljišta.

Veliki problem predstavlja i neprimjenjivanje postojeće regulative, ali i nizak stepen naplate prihoda. Situaciju dodatno pogoršava nepostojanje odgovarajućeg urbanističkog, prostornog i regulacionog plana, te se tako koriste predratni nacrti urbanističkih planova koji nikad nisu ni bili formalizovani. Iz tog razloga, problemi se javljaju čak i prilikom postavljanja kontejnera za odlaganje smeća u gradskoj zoni. Česti su slučajevi i uništavanja i paljenja kontejnera, što ukazuje i na nedovoljno razvijenu svijest građana o potrebi zaštite okoliša. Važno je pomenuti i izraženi problem bespravne gradnje, a prema posljednjem izvještaju općinskih službi broj takvih nelegalno izgrađenih objekata je iznosio 102. Smatra se da je stvarni broj mnogo veći, a do sada nisu poduzete nikakve aktivnosti na rješavanju ovog pitanja, bilo legalizacijom ili rušenjem ovakvih objekata.

Smješten na raskrsnici puteva, Donji Vakuf ima povoljan geografski položaj, ali kantonalni planovi razvijanja putne mreže zaobilaze ovaj kraj i oslanjaju se na Lašvanski dio i priključenje na mogući koridor Vc. I sam reljef predstavlja dodatnu otežavajuću okolnost za razvijanje infrastrukture. Značajne mogućnosti za razvoj na ovom polju se prepoznaju u većem angažmanu općinskih vlasti i saradnji s privatnim i nevladinim sektorom, kako bi se objedinili naponi i pokrenuli projekti i inicijative. Postojeće organizacije građanskog društva bi se trebale više posvetiti problemima zaštite životne okoline, a one kao što je Eko pokret „Zelenac“ reaktivirati, te zajednički djelovati kao vodeće u zagovaranju i pronalasku mogućih rješenja za zaštitu okoliša.

2.2.5. *Kultura i sport*

Kulturni život u općini Donji Vakuf je prilično siromašan, a promociji i zaštiti kulturnog naslijeđa se ne posvećuje dovoljna pažnja. Nadalje, uprkos nastojanjima sportskih radnika i udruženja, sport je nedovoljno razvijen. Postojeća situacija se negativno odražava na ostvarivanje prava na kulturni život i sudjelovanje u rekreativnim, sportskim i kulturnim aktivnostima.

Loša finansijska situacija i nepostojanje stabilnih izvora finansiranja su svakako ograničavajući faktori za razvoj na ovom polju, a zabilježena je i tendencija smanjenja sredstava koja se izdvajaju iz općinskog budžeta za kulturu i sport. Prepreku unapređenju stanja na polju kulture predstavlja nepostojanje kulturnih programa i nedovoljan angažman zaposlenih u kulturi. Osim toga, ne postoji ni jasno definisan plan finansiranja kulture od strane općine. Ni sama postojeća infrastruktura ne zadovoljava potrebe građana, što se prvenstveno odnosi na ruralna područja.

Situacija nije potpuno bezizlazna, jer je moguće bolje iskoristiti određene prednosti, pa bi tako srednja škola mogla poslužiti kao baza za razvijanje dosad nezastupljenih sportova kroz

sportske sekcije koje kasnije mogu eventualno prerasti u klubove. Nerazvijen je ženski sport, a ne podstiče se ni aktivniji angažman postojećih stručnjaka kako na polju sporta, tako i na polju kulture. Neracionalna raspodjela sredstava onemogućava određene pomake i prijeko potrebnu podršku razvoju kulture i sporta na području općine Donji Vakuf.

Općenito nepovoljna situacija u državi vezano za razvoj kulture i sporta je svakako jedna od prijetnji, a situaciju je moguće unaprijediti donošenjem potrebnih zakona i podzakonskih akata na svim nivoima vlasti. U međuvremenu, pored djelotvornijeg iskorištavanja postojećih prednosti, pomoć se može očekivati i od dijaspore, kao i Donjovakufliana koji trenutno žive i rade u većim centrima naše zemlje i imaju mogućnost da posreduju u osiguravanju eventualne pomoći kulturi i sportu Donjeg Vakufa.

3. DONJI VAKUF U BUDUĆNOSTI

3.1. Vizija razvoja općine - Donji Vakuf u 2015. godini

Donji Vakuf će 2015. godine biti otvorena i prosperitetna općina, koju će karakterisati vladavina zakona i poštivanje i zaštita ljudskih prava. Dostignuti nivo razvoja će omogućiti socijalnu sigurnost i odgovarajući životni standard svim njenim stanovnicima, uključujući ranjive i marginalizovane grupe.

Vizija je zasnovana na fundamentalnim vrijednostima stanovnika Donjeg Vakufa koje predstavljaju osnovu daljnjeg razvoja općine. Ona predstavlja opis budućnosti Donjeg Vakufa kakvim ga vide građani koji su bili uključeni u proces izrade Razvojne strategije. Iako vizija predstavlja idealnu sliku budućnosti općine, ona je osnova za definisanje pravaca razvoja općine. Vizija je definisana za period od deset godina, a osvrće se na prioriteta područja djelovanja i sadrži sve relevantne vrijednosti koje zajednica priznaje za komparativne prednosti i mogućnosti koje je potrebno iskoristiti na putu ostvarivanja razvoja sa aspekta poštivanja ljudskih prava. Polazeći od vizije razvoja, te na osnovu velikog broja diskusija i zaključaka izvedenih iz analize pet prioriteta područja koja su obuhvaćena procesom planiranja (javna uprava, privreda, socijalna sigurnost, infrastruktura i okoliš, kultura i sport), utvrđeni su razvojni i operativni ciljevi. Razvojni ciljevi se zasnivaju na poštivanju, zaštiti i ostvarivanju specifičnih ljudskih prava, i definišu okvir za aktivnosti, čijim ostvarenjem postavljamo Donji Vakuf na putanju razvoja i prosperiteta.

Razvojni cilj 1. Efikasna, transparentna i odgovorna javna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i osigurava njihovo učešće u javnim poslovima

Razvojni cilj 2. Pospješiti ekonomski rast efikasnijim korištenjem postojećih resursa, partnerstvom javnog i privatnog sektora, dinamičan sektor malih i srednjih preduzeća i razvijenu poljoprivrednu proizvodnju

Razvojni cilj 3. Omogućiti uživanje socijalne zaštite za sve stanovnike općine u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima i lokalnim zakonima

Razvojni cilj 4. Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće

Razvojni cilj 5. Obezbijediti uslove za odgovarajući sportski i kulturni život u zajednici

Ostvarivanje razvojnih ciljeva će se postići kroz ostvarivanje specifičnih operativnih ciljeva i provedbom konkretnih programa, projekata i drugih mjera iz kojih se ti ciljevi sastoje.

OD VIZIJE DO OPERATIVNIH CILJEVA					
VIZIJA	Donji Vakuf će 2015. godine biti otvorena i prosperitetna općina, koju će karakterisati vladavina zakona i poštivanje i zaštita ljudskih prava. Dostignuti nivo razvoja će omogućiti socijalnu sigurnost i odgovarajući životni standard svim njenim stanovnicima, uključujući ranjive i marginalizovane grupe.				
RAZVOJNI CILJEVI	Razvojni cilj 1. Efikasna, transparentna i odgovorna javna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i osigurava njihovo učešće u javnim poslovima	Razvojni cilj 2: Pospješiti ekonomski rast efikasnijim korištenjem postojećih resursa, partnerstvom javnog i privatnog sektora, dinamičan sektor MSPa i razvijenu poljoprivrednu proizvodnju	Razvojni cilj 3: Omogućiti uživanje socijalne zaštite za sve stanovnike općine u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima i lokalnim zakonima	Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće	Razvojni cilj 5: Obezbijediti uslove za odgovarajući sportski i kulturni život u zajednici
OPERATIVNI CILJEVI	Operativni cilj 1.1: Do kraja 2006. godine unaprijeđeni mehanizmi za redovno, potpuno i pravovremeno informisanje građana i njihovo aktivno učešće u javnim poslovima Operativni cilj 1.2: Do 2007. godine unaprijeđeni materijalno-tehnički kapaciteti, te upravljanje finansijama i ljudskim resursima u općinskoj javnoj upravi	Operativni cilj 2.1: Do 2007. unaprijeđeno poslovno okruženje i institucionalni okvir za razvoj malih i srednjih preduzeća Operativni cilj 2.2: Povećan nivo znanja i vještina radne snage u skladu s potrebama tržišta rada Operativni cilj 2.3: Unaprijeđena primarna poljoprivredna proizvodnja i stvoreni uslovi za razvoj seoskog, vjerskog i lovskog turizma do 2010. godine	Operativni cilj 3.1: Unaprijeđeni lokalni kapaciteti za obezbjeđivanje i pružanje socijalne zaštite u skladu s pravima i potrebama građana Operativni cilj 3.2: Do 2006. uspostavljen sistem prikupljanja i razmjene informacija između relevantnih lokalnih institucija, organizacija građanskog društva i korisnika Operativni cilj 3.3: Unaprijeđeni kapaciteti građana da potražuju pravo na socijalnu zaštitu	Operativni cilj 4.1: Do 2010. obezbijeđen pristup sigurnoj vodi za piće za svo stanovništvo Operativni cilj 4.2: Do 2009. obuhvaćeno najmanje 40% domaćinstava i svi poslovni subjekti ekološki prihvatljivim sistemom prikupljanja i tretmana otpadnih voda Operativni cilj 4.3: Do 2009. obezbijeđen siguran i čist okoliš trajnim rješavanjem odlaganja čvrstog otpada, regulisanjem riječnih korita i smanjenjem rizika od mina Operativni cilj 4.4: Do 2010. urbanistički i prostorno uređena općina, te poboljšana mreža lokalnih puteva	Operativni cilj 5.1: U 2006. obezbijeđeni stabilni izvori finansiranja za sportske i kulturne sadržaje Operativni cilj 5.2: Izgrađena infrastruktura, obim i kvalitet sportskih i kulturnih aktivnosti u skladu sa zahtjevima stanovnika

3.2. Razvojni ciljevi

RAZVOJNI CILJ 1	
Razvojni cilj	Razvojni cilj 1. Efikasna, transparentna i odgovorna javna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i osigurava njihovo učešće u javnim poslovima
Operativni ciljevi	Operativni cilj 1.1. Do kraja 2006. godine unaprijeđeni mehanizmi za redovno, potpuno i pravovremeno informisanje građana i njihovo aktivno učešće u javnim poslovima Operativni cilj 1.2. Do 2007. godine unaprijeđeni materijalno-tehnički kapaciteti, te upravljanje finansijama i ljudskim resursima u općinskoj javnoj upravi
Programi, projekti, mjere	1.1.1. „<i>Imam pravo da znam</i>“ - projekat jačanja općinskih mehanizama za informisanje građana 1.1.2. Institucionalno osnaživanje MZ, umrežavanje i jačanje njihove zagovaračke uloge (definisanje statusa, obezbjeđivanje materijalno-tehničkih uslova za rad, unapređenje komunikacije s općinskim vlastima) 1.1.3. Uspostavljanje Vijeća mladih s ciljem snažnijeg angažmana i uključivanja mladih, pogotovo iz ruralnih sredina, u javne poslove, praćenje rada izabranih predstavnika, jačanje građanskih inicijativa 1.2.1. Informatizacija općinske javne uprave i uspostava šalter sale po principu sve na jednom mjestu 1.2.2. Uređivanje prostorija za smještaj arhivske građe i nabavka potrebnog kancelarijskog namještaja 1.2.3. Uspostaviti unutrašnju organizaciju u skladu sa zakonom (poduzeti korake za obezbjeđivanje jednakih mogućnosti zapošljavanja u općinskoj upravi u skladu sa važećim zakonskim okvirom) 1.2.4. Unaprijediti mehanizme interne kontrole 1.2.5. Definirati kriterije i uspostaviti komisiju za ocjenjivanje programa i projekata budžetskih korisnika – finansiranje na osnovu programa i projekata 1.2.6. „<i>Izmirimo obaveze, živimo svi bolje</i>“ - kampanja podizanja svijesti o nužnosti plaćanja općinskih naknada 1.2.7. Jačanje kapaciteta Komisije za ravnopravnost spolova 1.2.8. Obuka za općinske vijećnike

RAZVOJNI CILJ 2	
Razvojni cilj	Razvojni cilj 2. Pospješiti ekonomski rast efikasnijim korištenjem postojećih resursa, partnerstvom javnog i privatnog sektora, dinamičan sektor MSPa i razvijenu poljoprivrednu proizvodnju
Operativni ciljevi	Operativni cilj 2.1. Do 2007. unaprijeđeno poslovno okruženje i institucionalni okvir za razvoj malih i srednjih preduzeća Operativni cilj 2.2. Povećan nivo znanja i vještina radne snage u skladu s potrebama tržišta rada Operativni cilj 2.3. Unaprijeđena primarna poljoprivredna proizvodnja i stvoreni uslovi za razvoj seoskog, vjerskog i lovskog turizma do 2010. godine
Programi, projekti, mjere	2.1.1. Pri općinskom Odjeljenju za privredu formirati tim za lokalni razvoj – u okviru tima imenovati referenta za pomoć pri registraciji preduzeća 2.1.2. Pripremiti i poduzeti općinske stimulativne mjere za razvoj poduzetništva i obrta (oslobađanje od taksi, olakšavanje procedura dobijanja saglasnosti i dozvola, zagovaračka uloga Općine/Tima za lokalni razvoj u rješavanju statusa/pokretanju postojećih kapaciteta...) 2.1.3. Uspostaviti bazu podataka o poslovnim informacijama, resursima, pravnim procedurama i sl. 2.1.4. Institucionalno jačanje Udruženja poduzetnika i jačanje njegove zagovaračke pozicije 2.1.5. Definisanje poduzetničkih zona u okviru novog Urbanističkog plana i uređenje infrastrukture 2.1.6. <i>Donji Vakuf, mjesto za investiranje</i> – javna kampanja za privlačenje investitora 2.1.7. Program oživljavanja starih zanata 2.1.8. Podrška poduzetničkim idejama povratnika 2.2.1. Izrada studije o stanju i potrebama za radnom snagom u općini 2.2.2. Izrada programa stipendiranja i kreditiranja kadrova 2.2.3. Uspostava/jačanje uloge Srednje škole u prekvalifikaciji/dokvalifikaciji 2.2.4. Obuke za menadžere (engleski, kompjuteri, odnosi s javnošću, itd.) 2.2.5. Izrada programa stažiranja i zapošljavanja za mlade visokoobrazovane kadrove 2.2.6. Studija opravdanosti uvođenja novih zanimanja u Srednju mješovitu školu 2.3.1. Uspostaviti bazu podataka o poljoprivrednim resursima na području općine 2.3.2. Kreditna garantna šema za poljoprivrednu proizvodnju 2.3.3. Procjena stanja, animiranje i jačanje poljoprivrednih udruženja 2.3.4. Nastavak programa za razvoj stočarstva (uključujući proizvodnju stočne hrane) 2.3.5. Program podizanja voćnjaka (kontinentalno i jagodičasto voće) 2.3.6. Organizovati otkup i sušenje ljekovitog bilja i gljiva 2.3.7. Edukacija za poljoprivrednike u proizvodnji zdrave hrane

RAZVOJNI CILJ 3			
Razvojni cilj	Razvojni cilj 3. Omogućiti uživanje socijalne zaštite za sve stanovnike općine u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima i lokalnim zakonima		
Operativni ciljevi	Operativni cilj 3.1. Unaprijeđeni lokalni kapaciteti za obezbjeđivanje i pružanje socijalne zaštite u skladu s pravima i potrebama građana	Operativni cilj 3.2. Do 2006. uspostavljen sistem prikupljanja i razmjene informacija između relevantnih lokalnih institucija, organizacija građanskog društva i korisnika	Operativni cilj 3.3. Unaprijeđeni kapaciteti građana da potražuju pravo na socijalnu zaštitu
Programi, projekti, mjere	3.1.1. Izraditi socijalnu kartu općine (uključujući registraciju djece i odraslih s posebnim potrebama) 3.1.2. Kadrovsko i materijalno-tehničko jačanje Centra za socijalni rad (psiholog, logoped i defektolog, osposobljavanje mobilnih timova) 3.1.3. Projekat kućne njege i pomoći 3.1.4. Registracija djece iz socijalno najugroženijih porodica po školama i priprema projekata pomoći (nabavka knjiga, školskog pribora, obuće i odjeće, itd) 3.1.5. „Zdravlje svima“ – kampanja zagovaranja prema višim nivoima i rješavanja problema pristupa zdravstvenoj zaštiti za neosigurana lica 3.1.6. Projekat stomatološke zaštite za djecu osnovne škole 3.1.7. Pokrenuti program besplatnog specijalističkog pregleda u saradnji sa Domom zdravlja za zdravstveno neosigurane žene u stanju socijalne potrebe (sistematski pregled, ginekološki pregled, mamografski pregled za žene iznad 55 godina) 3.1.8. Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa za ambulate u Torlakovcu i Pruscu 3.2.1. Koordinacija u domenu dodjele humanitarne i jednokratne pomoći i izrada zajedničkog zbira podataka socijalno ugroženih 3.2.2. Evidencija broja novorođenih i umrlih (koordinacija između Matičnog ureda i Doma zdravlja, te bolnica i matičnih ureda općina Bugojno, Travnik i Zenica i mjere za sistemsko rješavanje ovog problema i koordinacija između Matičnog ureda i škola vezano za broj djece uzrasta za upis u školu) 3.2.3. Unapređenje informisanosti građana o mogućnostima i načinima ostvarivanja prava na socijalnu i zdravstvenu zaštitu 3.3.1. Osnaživanje udruženja koje se bavi zaštitom prava djece i odraslih s posebnim potrebama 3.3.2. Izgradnja objekta za rad udruženja koja se bave zaštitom ranjivih grupa, kao i za privremeni smještaj lica u stanju socijalne potrebe 3.3.3. Osnaživanje Udruženja gluhih i nagluhih i Udruženja slijepih i slabovidnih iz Bugojna, koje pokriva i područje Donjeg Vakufa 3.3.4. Edukacija u urbanim i ruralnim područjima o važnosti preventivnog djelovanja u vezi sa ginekološkim i malignim oboljenjima		

RAZVOJNI CILJ 4				
Razvojni cilj	Razvojni cilj 4. Poboljšati uslove i kvalitetu življenja za lokalno stanovništvo u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće			
Operativni ciljevi	Operativni cilj 4.1. Do 2010. obezbijeđen pristup sigurnoj vodi za piće za svo stanovništvo općine	Operativni cilj 4.2. Do 2010. obuhvaćeno najmanje 40% domaćinstava i svi poslovni subjekti ekološki prihvatljivim sistemom prikupljanja i tretmana otpadnih voda	Operativni cilj 4.3. Do 2009. obezbijeđen siguran i čist okoliš trajnim rješavanjem odlaganja čvrstog otpada, regulisanjem riječnih korita i smanjenjem rizika od mina	Operativni cilj 4.4. Do 2010. urbanistički i prostorno uređena općina, te poboljšana mreža lokalnih puteva
Programi, projekti, mjere	4.1.1. Studija stanja i potreba za vodovodnim kapacitetima 4.1.2. Zahvati na postojećoj vodovodnoj mreži 4.1.3. Projekat proširenja gradske vodovodne mreže (Gornja Kutanja, Malovine, Biljeg, Nežići, Kamenjača, Čehajički mlini, Đulovića kuće, Karići, Borojine kuće, Barice) 4.1.4. Program izgradnje vodovoda za seoska naselja 4.1.5. Stavljanje lokalnih vodovoda i novoizgrađenih sistema u Oborcima, Torlakovcu, Sokolini, Suhodolu, Pruscu, Rudini, Sandžaku pod nadzor Komunalnog preduzeća 4.1.6. Osnajiti kapacitete Komunalnog preduzeća za pružanje usluga			
	4.2.1. Studija stanja i potreba za kanalizacionom mrežom 4.2.2. Projekat objedinjavanja cijele kanalizacione mreže u sistem 4.2.3. Projekat sanacije kolektora i ugradnje prečištača otpadnih voda 4.2.4. Projekat izgradnje kanalizacije u Pruscu (spuštanje kolektora do industrijske zone/ postoji projektna dokumentacija) 4.2.5. Pripremiti projektnu dokumentaciju za izgradnju kanalizacione mreže u Oborcima, Šehrdžiku, Brežićanima, Čehajićima, Kamenjači, Torlakovcu			
	4.3.1. Projekat nastavka regulacije korita Vrbasa u gradskom dijelu 4.3.2. Projekat regulacije i čišćenja korita pritoka rijeke Vrbas 4.3.3. Projekat uređenja privremene gradske deponije 4.3.4. Projekat sanacije stare lokacije gradske deponije 4.3.5. Projekat organizovanja odvoza smeća za šire područje općine 4.3.6. Projekat čišćenja divljih deponija 4.3.7. „Volim zeleno“ - uređenje zelenih površina i podizanja svijesti stanovništva o potrebi zaštite okoliša 4.3.8. Program deminiranja i trajnog obilježavanja minskih polja 4.3.9. „Pazi mine“ - Projekat edukacije i upozoravanja na opasnost od mina 4.3.10. Priprema lokalnog akcionog plana o zaštiti okoliša (LEAP) 4.3.11. Izrada studije toplifikacije urbanog dijela Donjeg Vakufa			
	4.4.1. Projekat unapređenja postojeće i proširenje javne rasvjete u prigradskim naseljima 4.4.2. Projekat izrade urbanističkog plana 4.4.3. Program rekonstrukcije postojećih i izgradnje novih lokalnih puteva 4.4.4. Projekat rekonstrukcije gradskih ulica s rješavanjem odvoda 4.4.5. Kampanja za rekonstrukciju dva magistralna puta (nadležnost FBiH) 4.4.6. Izrada projektne dokumentacije za <i>Filbarov</i> most 4.4.7. Promocija važnosti izgradnje tunela Komar 4.4.8. Projekat uklanjanja fizičkih barijera za pristup invalidnih lica ustanovama i pješačkim prelazima 4.4.9. Postavljanje signalizacije i ležećih policajaca u cilju veće sigurnosti djece školskog uzrasta u saobraćaju 4.4.10. Obnavljanje OŠ u MZ Brežićani i MZ Lađevići			

RAZVOJNI CILJ 5	
Razvojni cilj	Razvojni cilj 5. Obezbijediti uslove za odgovarajući sportski i kulturni život u zajednici
Operativni ciljevi	Operativni cilj 5.1. U 2006. obezbijedeni stabilni izvori finansiranja za sportske i kulturne sadržaje Operativni cilj 5.2. Izgrađena infrastruktura, obim i kvalitet sportskih i kulturnih sadržaja u skladu sa zahtjevima stanovnika
Programi, projekti, mjere	5.1.1. Sistemsko rješavanje rada sportskih i kulturnih subjekata - način rada i finansiranja općinskih javnih ustanova i preduzeća 5.1.2. Formiranje fonda za kulturu i sport na nivou općine 5.2.1. Izgradnja gradske sportske dvorane (kampanja za prikupljanje sredstava za izgradnju) 5.2.2. Sanacija postojećih infrastrukturnih objekata za kulturu i sport i izgradnja manjih sportskih terena u općini 5.2.3. Djelimična sanacija glavnog i pomoćnog fudbalskog terena Gradskog stadiona Donji Vakuf 5.2.4. Formiranje sportskih sekcija za trenutno nezastupljene sportove u Donjem Vakufu (npr. razvoj ženskog sporta i angažman mladih nezaposlenih kadrova na polju sporta i fizičke kulture) 5.2.5. Obnavljanje fonda Gradske biblioteke 5.2.6. Kampanja podizanja svijesti građana o značaju očuvanja kulturne baštine 5.2.7. Zagovaranje za usvajanje kantonalnog Zakona o kulturi i sportu 5.2.8. <i>Sportom protiv droge</i> - programa borbe protiv narkomanije 5.2.9. Zaštita kulturnog naslijeđa - Starog grada u Pruseu

3.3. Godišnji akcioni plan

Prijedlog godišnjeg akcionog plana sadrži 23 mjere i projekta koje je neophodno provesti u cilju rješavanja identifikovanih problema, poduzimajući korake na putu ostvarivanja razvoja zasnovanog na poštivanju ljudskih prava. Provedba plana postaje obaveza usvajanjem Općinske razvojne strategije od strane Općinskog vijeća, a odnosi se preostali period u 2005. godini i cijelu 2006. godinu.

GODIŠNJI AKCIONI PLAN – LISTA PROJEKATA I MJERA										
	NAZIV PROJEKTA/MJERE	Vrijednost (KM)	Izvor finansiranja			Nosilac	Partneri	Trajanje	Početak	Ciljne grupe
			Općina	Kanton/ FBiH	Donatori					
1	„Imam pravo da znam“ - jačanje općinskih mehanizama za informisanje građana (<u>prva faza projekta</u>)	10000	X		X	Općina	MZ, Radio Donji Vakuf, RTV Bugojno	1 godina	sept. 2005.	građani, naročito seosko stanovništvo u udaljenim dijelovima općine, općinske vlasti
2	Informatizacija općinske javne uprave (<u>prva faza projekta opremanje i obuka za referat finansija</u>)	80000	X				OSCE, GAP, Pfd, REZ	16 mjeseci		općinske vlasti, građani – korisnici usluga, poduzetnici
3	Uspostaviti unutrašnju organizaciju u skladu sa zakonom	0				Općina	OSCE			općinske vlasti, građani - korisnici usluga
4	Definisati kriterije i uspostaviti komisiju za ocjenjivanje programa i projekata budžetskih korisnika – finansiranje na osnovu programa i projekata	0				Općina	OSCE	1 mjesec		općinske vlasti, budžetski korisnici, organizacije građanskog društva, građani
5	Obuka za općinske vijećnike	1600	X		X	Općina	OSCE, CCI, Izborna komisija, IFES	1 mjesec	sept. 2005.	općinski vijećnici, zaposleni u općinskoj upravi, građani općine

6	Jačanje kapaciteta Komisije za ravnopravnost spolova	4000	X	X	X	Općina	Gender centar FBiH, Agencija za ravnopravnost spolova BiH, NVO	1 godina	juli 2005.	članovi Komisije, općinska uprava, civilno društvo i lokalna zajednica s posebnim naglaskom na žene
7	Formiranje tima za lokalni razvoj pri Općini	48000	X		X	Općina	REZ	kontinuirano		lokalna zajednica, poduzetnici, nezaposleni
8	Uspostaviti bazu podataka o poslovnim informacijama, resursima, pravnim procedurama i sl., uključujući i bazu o poljoprivrednim resursima	0				Općina	poduzetnici, Udruženje poduzetnika, poljoprivrednici, REZ, Privredna komora	kontinuirano	sept. 2005.	lokalna zajednica, poduzetnici
9	Izrada programa stipendiranja i kreditiranja kadrova	2000	X			Općina	poduzetnici, građani, NVO	kontinuirano	-	mladi, studenti, naročito oni iz socijalno ugroženih porodica, privrednici
10	Izraditi socijalnu kartu općine	32000	X	X	X	Centar za socijalni rad	predstavници MZ, Dom zdravlja, općinske vlasti, lokalni radio, Biro za zapošljavanje	1 godina	april 2006.	socijalno ugrožene kategorije stanovnika, Centar za socijalni rad
11	Socijalno i medicinsko zbrinjavanje korisnika kućne njege i pomoći	20200		X	X	Centar za socijalni rad	Crveni križ i volonteri, MZ, Dom zdravlja	1 godina	2006	stari i iznemogli bez staranja, samohrane majke, lica s fizičkim i mentalnim invaliditetom, civilne žrtve rata
12	Registracija djece iz socijalno najugroženijih porodica po školama	0				Centar za socijalni rad	škole, MZ	2 mjeseca	sept. 2005.	

13	Koordinacija u domenu dodjele humanitarne i jednokratne pomoći i izrada zajedničkog zbira podataka socijalno ugroženih	0				Općina	Centar za socijalni rad, NVO, MZ, Islamska zajednica			
14	Unaprijediti evidenciju broja novorođenih i umrlih	0				Općina	DZ, općine Zenica, Bugojno, Travnik			
15	Izrade projektne dokumentacije za proširenje gradske vodovodne mreže	20000	X		X	Općina	Vodoprivreda FBiH, Vodoprivreda SBK, JP Slivovi rijeke Save, NORPLAN, IFAD		2006	Stanovništvo općine (naselja Malovine, Biljeg, Nežići, Kamenjača, Čehajički mlini, Đulovića kuće, Karići, Borojine kuće i Barice
16	Nastavak regulacije korita Vrbasa u gradskom dijelu (<u>prva faza - zagovaranje prema nadležnim institucijama</u>)	0				Općina	Vodoprivreda FBiH, Vodoprivreda SBK, JP Slivovi rijeke Save, REC	kontinuirano	jan. 2006.	Stanovništvo općine, prije svega u gradskom području uz obale rijeke Vrbas
17	Regulacija i čišćenje korita pritoka rijeke Vrbas Komarski potok i Oboračka	20000	X	X		Općina	Vodoprivreda FBiH, Vodoprivreda SBK, JP Slivovi rijeke Save, NVO, stanovništvo, REC, ekolozi	3 mjeseca	2006	Stanovništvo općine, prije svega u područjima u neposrednoj blizini pritoka Vrbasa
18	Postavljanje signalizacije i ležećih policajaca	20000	X	X		Općina i Direkcija za puteve	Ministarstvo prometa i komunikacija FBiH, Ministarstvo obrazovanja SBK, škole i roditelji	3 mjeseca	okt. 2005.	Stanovništvo općine, prije svega školska djeca, svi učesnici u saobraćaju

19	Projekat uređenja privremene gradske deponije	70000	X	X	X	JP Gradina	ODRAZ		druga polovin a 2005.	Stanovništvo općine, a naročito mještani naselja Karići
20	Projekat sanacije stare lokacije gradske deponije (I faza - elaborat)	10000	X			Općina				
21	Djelimična sanacija glavnog i pomoćnog fudbalskog terena Gradskog stadiona Donji Vakuf	10000	X		X	Sportski savez, FK Radnik	lokalni privredni subjekti, NVO, građani	1 mjesec	sept. 2005.	mladi, članovi svih selekcija FK <i>Radnik</i> Donji Vakuf (oko 150, od čega 130 članova omladinskih selekcija
22	Kampanja za prikupljanje sredstava za izgradnju gradske sportske dvorane i projektna dokumentacija	25000	X		X	Općina, Sportski savez	NVO, mladi, Donjovakufljani u dijaspori	1 godina	aug. 2005.	svi građani, ali prije svega mladi
23	Obnavljanje fonda Gradske biblioteke	5000	X	X	X	Dom kulture	ODRAZ, NVO, građani	6 mjeseci	kraj 2005.	korisnici usluga, djeca i mladi, stanovnici općine
	Ukupno	377800								

3.4. Projektne ideje

Projekat 1: Imam pravo da znam – jačanje općinskih mehanizama za informisanje građana	Razvojni cilj 1: Efikasna, transparentna i odgovorna javna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i omogućava im sudjelovanje u javnim poslovima	
	Operativni cilj 1.1: Do kraja 2006. godine unaprijeđeni mehanizmi za redovno, potpuno i pravovremeno informisanje građana i njihovo aktivno učešće u javnim poslovima	
Kratak opis projekta: Nivo informisanosti građana o radu općinske uprave, kao jedan od preduslova za učešće u javnim poslovima, nije na zadovoljavajućem nivou. Općinske vlasti imaju malo uvida u stavove i potrebe velikog dijela populacije, te često nisu u mogućnosti djelovati u skladu sa zahtjevima zajednice. U svrhu efikasnijeg informisanja građana o radu lokalne zakonodavne i izvršne vlasti potrebno je unaprijediti iskorištenje lokalnih medija kroz pokretanje redovnih kontakt emisija na Radiju Donji Vakuf, odnosno otvorenih programa s predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, te predstavnicima MZ. S tim u vezi, od velike je važnosti osigurati pokrivenost signalom lokalne radio stanice na području cijele općine. Da bi se ovo postiglo, potrebno je izmjestiti postojeći predajnik na novu lokaciju, za što postoje preduslovi i odobrenje Regulatorne agencije za komunikacije. Jedan od prvih koraka podrazumijeva obezbjeđivanje odgovarajućeg zemljišta i izgradnje manjeg objekta u kojem bi predajnik bio smješten. Nadalje, u cilju unapređenja svijesti o odgovornosti lokalnih vlasti prema građanima potrebno je organizovati Hroniku Donjeg Vakufa na RTV-u Bugojno u kojoj bi se predstavljao rad općinske uprave, te aktuelnosti Donjeg Vakufa. Ovim projektom će se unaprijediti i ostali postojeći mehanizmi za informisanje građana kroz snažniji angažman službenika za informisanje, štampanje vodiča za građane, organizovano korištenje oglasnih ploča po mjesnim zajednicama, pripremu zvanične web stranice Općine, obezbjeđivanje kopija Službenog glasnika za sve MZ i druge institucije, itd.		
Ciljne grupe: građani, posebno oni koji žive u udaljenim dijelovima općine koje do sada nisu imali mogućnost prijema signala lokalnog radija, menadžment i zaposleni lokalne radio stanice, općinske vlasti		
Očekivani rezultati: ⇒ redovne emisije o lokalnim temama ⇒ izgrađen novi predajnik ⇒ pokrivenost radio signalom cijelog područja općine ⇒ Hronika Donjeg Vakufa na RTV-u Bugojno ⇒ redovno i organizovano korištenje oglasnih ploča po MZ ⇒ aktivna zvanična web stranica Općine ⇒ pripremljen i objavljen vodič za građane ⇒ obezbijeđene kopije Službenog glasnika za MZ i ostale institucije	Uticaj: ⇒ povećan nivo informisanosti građana o radu općinskih vlasti i dešavanjima u općini ⇒ povećan nivo slušanosti Radija Donji Vakuf ⇒ povećana odgovornost izabranih predstavnika vlasti kao i zaposlenih u organima uprave ⇒ povećano učešće građana u procesu odlučivanja	Indikatori: ⇒ broj radio emisija s predstavnicima vlasti ⇒ broj građana koji aktivno učestvuju u otvorenim radio emisijama (broj žena i mladih u ukupnom broj) ⇒ broj i vrsta informacija oglašanih na oglasnim pločama po MZ u određenom vremenskom periodu ⇒ broj pristupa web stranici ⇒ broj primjeraka Službenog glasnika dostavljenih MZ i ostalim institucijama
Očekivani partneri u projektu: ⇒ općinske vlasti ⇒ lokalni privredni subjekti ⇒ donatori ⇒ Radio Donji Vakuf ⇒ RTV Bugojno		Očekivani doprinos partnera: ⇒ pokretanje radijskih i TV emisija ⇒ finansijska podrška ⇒ obezbjeđivanje potrebnog zemljišta za radio predajnik u naselju Kisini ⇒ izgradnja potrebnog objekta za smještaj predajnika

Preduslovi za realizaciju: ⇒ odgovarajući interes općinskih vlasti ⇒ Odluka Upravnog odbora Radija Donji Vakuf o izmještanju predajnika ⇒ Odluka Općinskog vijeća o kupovini i ustupanju zemljišta u naselju Kisini za instaliranje predajnika ⇒ potrebne dozvole i suglasnosti za izgradnju objekta za predajnik od strane odgovarajućih organa uprave ⇒ spremnost partnera na učešće u projektu ⇒ postizanje sporazuma s RTV Bugojno	Faktori rizika: ⇒ nezainteresovanost i nedovoljan angažman općinskih vlasti – mjera: pritisak javnosti ⇒ nezadovoljavajuće punjenje budžeta i nedostatak finansijskih sredstava – iznalaženje i prikupljanje sredstava
Aktivnosti: ⇒ organizovati radio emisije - otvoreni program s predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, te predstavnicima MZ u cilju unapređenja svijesti o odgovornosti lokalnih vlasti prema građanima ⇒ obezbijediti zemljište za novi predajnik u naselju Kisini ⇒ izgraditi objekat i izmjestiti postojeći predajnik ⇒ organizovati prikupljanje informacija u saradnji s javnim ustanovama i preduzećima, poduzetnicima i organizacijama građanskog društva, umnožiti dostavljene informacije i redovno ih oglašavati na oglasnim pločama po MZ ⇒ štampanje vodiča za građane ⇒ organizovanje Hronike Donjeg Vakufa na RTV Bugojno ⇒ izraditi i redovno održavati zvaničnu web stranicu Općine	
Procjena ukupne vrijednosti projekta: 20.000 KM	Trajanje projekta: 2 godina

Projekat 2: Informatizacija općine i uspostava šalter sale po principu „sve na jednom mjestu“- I faza: opremanje i obuka za referat finansija	Razvojni cilj 1: Efikasna, transparentna i odgovorna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i omogućava im sudjelovanje u javnim poslovima	
	Operativni cilj 1.2: Do 2007. godine unaprijeđeni materijalno-tehnički kapaciteti, te upravljanje finansijama i ljudskim resursima u općinskoj javnoj upravi	
Kratak opis projekta: Nedostatak savremene opreme i obučenog kadra u općinskoj javnoj upravi doprinosi nezadovoljavajućem upravljanju i raspolaganju informacijama, kao i nedovoljno efikasnom pružanju usluga građanima općine. Ovim projektom će se pristupiti opremanju općinskih službi savremenom računarskom opremom sa adekvatnim softverom i umrežavanjem iste, čime bi se osiguralo pružanje informacija i usluga u što kraćem vremenu i na jednom mjestu. Do sada je opremljen matični ured, a trenutno se radi na unosu podataka. Sljedeći prioritet predstavlja opremanje referata finansija u okviru Službe za privredu, finansije i inspekcijski nadzor, što zahtijeva nabavku neophodne opreme i softvera, te obuku zaposlenih. Projekat će podrazumijevati uspostavu savremene šalter sale, po principu „sve na jednom mjestu“, koja bi obuhvatala poslove vođenje građana kroz općinsku organizaciju i informisanje o svim trenutnim aktivnostima lokalnih vlasti, prikupljanje i izdavanje na jednom mjestu svih zvaničnih zahtjeva/rješenja, uočavanja potreba građana, pružanje usluga i ostvarivanje kontakta putem Interneta, elektronskih i telefonskih komunikacija i drugo. Uspostava savremene šalter sale zahtijeva pripremne i građevinske radove, opremanje, nabavku i prilagođavanje softvera, edukaciju osoblja, unos podataka i sl. Najzahtjevniji zadatak koji se postavlja pred administraciju je prilagođavanje svih internih procedura i formulara novom načinu poslovanja.		
Ciljne grupe: građani – korisnici usluga, poduzetnici		
Očekivani rezultati: ⇒ nabavljena oprema i uspostavljen savremeni sistem prikupljanja i raspolaganja podacima ⇒ obučeno općinsko osoblje ⇒ uspostavljena šalter sala i prilagođene općinske procedure novom načinu poslovanja	Uticaj: ⇒ poboljšana kvaliteta usluga Općine ⇒ skraćeno vrijeme za administrativne procedure ⇒ veće zadovoljstvo građana ⇒ povećana efikasnost općinske uprave ⇒ poboljšano poslovno okruženje	Indikatori: ⇒ vrijeme neophodno za dobivanje određenih dozvola i dokumenata ⇒ nivo zadovoljstva građana i broj eventualnih pritužbi na rad općinskog organa uprave ⇒ nivo informisanosti građana o općinskim procedurama ⇒ broj sugestija građana na koje je odgovoreno
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Srednjobosanski kanton ⇒ UNDP ⇒ GAP USAID ⇒ REZ Agencija ⇒ PfD		Očekivani doprinosi partnera: ⇒ Finansijska podrška ⇒ Stručna i savjetodavna pomoć ⇒ Obuka kadra
Preduslovi za realizaciju: ⇒ donošenje odluke OV i obezbjeđenje dijela potrebnih finansijskih sredstava u budžetu ⇒ spremnost i znanje općinskih vlasti da iznađu sredstva neophodna za implementaciju ⇒ spremnost administracije na reorganizaciju		Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ manjak volje i znanja

Aktivnosti: ⇒ donijeti odluku OV ⇒ budžetom planirati inicijalna sredstva, odnosno obezbijediti potrebna sredstva za opremu ⇒ raspisati javni poziv i izabrati najpovoljniju ponudu ⇒ instalirati nabavljenju opremu i izvršiti unos podataka ⇒ istovremeno izvršiti obuku kadra, te prilagoditi obrasce i načine poslovanja	
Procjena ukupne vrijednosti projekta: 80.000 KM	Trajanje projekta: 16 mjeseci

Projekat 3: Obuka za općinske vijećnike	Razvojni cilj 1: Efikasna, transparentna i odgovorna javna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i osigurava njihovo učešće u javnim poslovima	
	Operativni cilj 1.2.: Do 2007. godine unaprijeđeni materijalno-tehnički kapaciteti, te upravljanje finansijama i ljudskim resursima u općinskoj javnoj upravi	
Kratak opis projekta: Na osnovu primjedbi građana ali i samih primjera iz prakse, u radu Općinskog vijeća primjetna je nedovoljna informisanost vijećnika o njihovim pravima i obavezama, što otežava i usporava rad javne uprave. U cilju unapređenja efikasnosti i odgovornosti u radu javne uprave, potrebno je organizovati jednodnevnu obuku za vijećnike koja će poseban naglasak staviti na temu položaj i uloga vijećnika, dužnosti i odgovornosti u Općinskom vijeću i sredini iz koje dolaze. Pažnju je potrebno posvetiti i načinima komunikacije vijećnika s građanima i općinskim službama, ali i općenito odnosima između Općinskog vijeća i izvršne vlasti.		
Ciljne grupe: općinski vijećnici, zaposleni u općinskoj upravi, građani općine		
Očekivani rezultati: ⇒ provedena obuka vijećnika ⇒ povećan nivo znanja i sposobnost općinskih vijećnika ⇒ povećana svijest općinskih vijećnika o njihovim dužnostima i obavezama	Uticaj: ⇒ povećana odgovornost u radu općinskih vijećnika ⇒ efikasniji i kvalitetniji rad Općinskog vijeća ⇒ unaprijeđena komunikacija vijećnika s građanima i općinskim službama	Indikatori: ⇒ broj učesnika obuke ⇒ evaluacija učesnika ⇒ korištenje stečenih znanja u radu OV-a
Očekivani partneri u projektu: ⇒ NVO sektor ⇒ OSCE		Očekivani doprinos partnera: ⇒ održavanje treninga
Preduslovi za realizaciju: ⇒ zainteresovanost općinskih vijećnika i izvršne vlasti ⇒ finansijska sredstva		Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedostatak podrške lokalnih vlasti ⇒ nezainteresovanost općinskih vijećnika
Aktivnosti: ⇒ utvrditi obavezu obuke ⇒ odrediti termin obuke ⇒ obezbijediti predavače ⇒ realizacija obuke ⇒ sumiranje rezultata obuke		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: 1.600 KM		Trajanje projekta: septembar – oktobar 2005.

Projekat 4: Jačanje kapaciteta općinske Komisije za ravnopravnost spolova	Razvojni cilj 1: Efikasna, transparentna i odgovorna javna uprava koja odgovara na potrebe svih građana općine i osigurava njihovo učešće u javnim poslovima	
	Operativni cilj 1.2: Do 2007. godine unaprijeđeni materijalno-tehnički kapaciteti, te upravljanje finansijama i ljudskim resursima u općinskoj javnoj upravi	
Kratak opis projekta: S ciljem promovisanja ravnopravnosti spolova u procesu upravljanja i donošenja odluka, potrebno je osnažiti kapacitete Komisije za ravnopravnost spolova, te obezbijediti aktivniji angažman općinskih vlasti u cilju zaživljavanja rada Komisije. Na osnovu procjene stanja na području općine Donji Vakuf, primjetno je da žene nisu dovoljno informisane i upoznate s vlastitim pravima, te se suočavaju s ograničenim mogućnostima za uključivanje u društveno-politički život. Stoga će posebna pažnja biti posvećena statusu žena, a zahvaljujući aktivnom i značajnom radu Komisije stvorit će se uslovi za praćenje položaja žena u općini, kao i implementaciju zakonom priznatih prava, promovisanje i jačanje svijesti o ravnopravnosti spolova, pokretanje aktivnosti koje će doprinijeti promociji jednakopravnosti spolova i ekonomskom osnaživanju žena. Aktivnosti koje je neophodno provesti obuhvataju procjenu stanja ravnopravnosti spolova, aktivnosti na podizanju svijesti žena o potrebi njihovog aktivnog učešća u društveno-političkim dešavanjima, promocija i implementacija Zakona o ravnopravnosti spolova BiH, edukacija o pravima žena i uključivanju u procese donošenja odluka, organizovanje konsultacija i grupnih diskusija, javnih rasprava o pitanjima jednakosti spolova u raznim sferama života (zapošljavanje, zdravlje žena, nasilje u porodici, obrazovanje, itd), razmjena pozitivnih iskustava.		
Ciljne grupe: članovi Komisije za ravnopravnost spolova, općinska uprava, civilno društvo i lokalna zajednica s posebnim naglaskom na žene		
Očekivani rezultati: ⇒ uspostavljena aktivna Komisija za ravnopravnost spolova ⇒ održan trening o ravnopravnosti spolova za općinske dužnosnike ⇒ organizovana kampanja o ravnopravnosti spolova za lokalnu zajednicu ⇒ provedena analiza zastupljenosti žena u javnim preduzećima i upravi ⇒ javna prezentacija nalaza i preporuka	Uticaj: ⇒ veći nivo svijesti komisije i općinskih vijećnika o ravnopravnosti spolova ⇒ osigurani mehanizmi za učešće žena u javnim poslovima ⇒ veći nivo svijesti žena o njihovim pravima	Indikatori: ⇒ program rada Gender komisije ⇒ stepen provedbe programa rada ⇒ broj održanih sastanaka Gender komisije ⇒ broj učesnika treninga o ravnopravnosti spolova ⇒ učesnici treninga primjenjuju stečeno znanje u svakodnevnim poslovima ⇒ provedene ankete sa ženama o radu komisije ⇒ primjena preporuka za poboljšanje položaja žena na osnovu provedene analize zastupljenosti žena u javnim preduzećima i upravi
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Gender centar FBiH ⇒ Agencija za ravnopravnost spolova BiH ⇒ organizacije građanskog društva ⇒ lokalna uprava		Očekivani doprinos partnera: ⇒ finansijska i stručna pomoć za implementaciju projekta ⇒ edukacija i jačanje svijesti o ravnopravnosti spolova ⇒ organizacija regionalnih i međudržavnih razmjena iskustava po pitanju jednakopravnosti spolova

Preduslovi za realizaciju: ⇒ zainteresovanost i angažman članova komisije	Faktori rizika: ⇒ žene i muškarci u općini ne podržavaju rad Komisije ⇒ lokalne vlasti ne podržavaju rad ove Komisije ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nepostojanje ljudskih resursa za efikasan i odgovoran rad Komisije ⇒ nedostatak interesa u nevladinom i vladinom sektoru za jačanjem ravnopravnosti spolova
Aktivnosti: ⇒ obuka i treninzi za članove Komisije za ravnopravnosti spolova ⇒ analiza stanja ravnopravnosti spolova na području općine ⇒ prezentacije analize ravnopravnosti spolova u okviru rada OV-a, kao i u javnosti ⇒ utvrđivanje prioritetnih oblasti i preporuke za unapređenje situacije ⇒ pokrenuti dijalog o ravnopravnosti spolova putem diskusija, javnih rasprava itd. ⇒ uspostavljanje kontakata i razmjena iskustava na državnom i međudržavnom nivou uz pomoć implementacijskih partnera	
Procjena ukupne vrijednosti projekta: 4.000 KM	Trajanje projekta: 1 godina

Projekat 5: Uspostava tima za razvoj pri općinskoj upravi	Razvojni cilj 2: Pospješiti ekonomski rast efikasnijim korištenjem postojećih resursa, partnerstvom javnog i privatnog sektora, razvijenu poljoprivrednu proizvodnju i dinamičan sektor MSPa	
	Operativni cilj 2.1: Do 2007. unaprijeđeno poslovno okruženje i institucionalni okvir za razvoj malih i srednjih preduzeća	
Kratak opis projekta: Kako bi se formalizovalo i institucionalizovalo partnerstvo i razvojni koncenzus koji je postignut u pripremi Strategije razvoja općine, neophodno je pri općinskoj javnoj upravi uspostaviti tim za razvoj lokalne zajednice. Tim koji bi okupljao nekoliko stručnjaka u okviru Službe za privredu bi bio nosilac aktivnosti provedbe Strategije razvoja općine, a periodično bi u rad uključivao predstavnike nevladinog i privatnog sektora, kao i članove ostalih interesnih grupa u skladu s potrebama. Ustrojem tima za razvoj bi se jasno definisale njegove aktivnosti koje se odnose na postizanje dogovora o razvojnim prioritetima i pravcima, provedbu Strategije razvoja općine, pripremu i provedbu godišnjih akcionih planova, uspostavljanje projektnih timova, iznalaženje potrebnih finansijskih sredstava, prevazilaženje institucionalnih i drugih barijera, kao i uspostavljanje tima za provođenje monitoringa i evaluacije utvrđenih projekata. Ovaj tim bi pored provedbe Strategije razvoja svoje aktivnosti usmjerio i na razvoj povoljnog poslovnog okruženja i dinamičnog sektora MSP. Općinski službenici angažovani u timu za lokalni ekonomski razvoj moraju biti dodatno educirani, kako bi imali umijeća i sposobnosti za rad na ekonomskom razvoju. Tim će provoditi aktivnosti u okviru tri sektora – poslovni poduhvati, ljudski i kadrovski resursi i zemljište i infrastruktura, a fokus će prvenstveno biti na podršci novim i postojećim malim preduzećima. Tim će oformiti bazu podataka sa svim ekonomskim pokazateljima u općini i on će pružati sve informacije o administrativnim procedurama interesantnim za poduzetnike. Izvršit će istraživanje potreba poduzetnika i istraživanje potreba tržišta za prerađivačkim kapacitetima. Imat će aktivnu ulogu u promicanju lokalnih kompanija i povezivanju istih sa međunarodnim firmama. Organizovat će forume, seminare, poslovna putovanja, zajedničko učestvovanje na sajmovima, te saradnju na regionalnom i državnom nivou. U suradnji sa drugim akterima prezentirat će Donji Vakuf kao atraktivno mjesto za pokretanje biznisa. U djelokrugu njegovih odgovornosti će biti i razvoj programa obrazovanja za poduzetnike i radnike i nezaposlene iz različitih sektora. Kao sastavni dio njegovog pozicioniranja u općinskoj upravi, potrebno je definisati linije odgovornosti i uspostaviti jasne odnose sa svim općinskim službama. Kreirat će se sistem izvještavanja Općinskom vijeću kako bi ono bilo upoznato sa postignutim uspjesima, ali i poteškoćama. Kroz partnerski odnos sa Udruženjem poduzetnika će se raditi na revidiranju općinskih postupaka i procedura u vezi sa registracijom preduzeća i regulative u vezi s tim, kako bi iste bile pojednostavljene. U okviru tima radit će se na uspostavi baze podataka o poslovnim informacijama, resursima, pravnim procedurama i sl. Tim će biti zadužen za prikupljanje zahtjeva za registraciju preduzeća, a zatim i za obavljanje poslova na registraciji preduzeća, kako bi se novim poduzetnicima olakšao proces registracije. Osim toga, tim će pružati i pravne usluge te informacije o zakonskoj regulativi, poreskim i drugim regulativama, ali i drugim aktuelnim pitanjima u oblasti privrede.		
Ciljne grupe: lokalna zajednica, poduzetnici, nezaposleni		
Očekivani rezultati: ⇒ uspostavljen funkcionalan tim za lokalni razvoj	Uticaj: ⇒ kvalitetnije poslovno okruženje ⇒ kvalitetnije usluge za sektor malih i srednjih preduzeća ⇒ povećanje mogućnosti za upošljavanje ⇒ unapređenje standarda života ⇒ ubrzan privredni rast	Indikatori: ⇒ broja novih poduzetnika ⇒ skraćene procedure za registraciju preduzeća za 50% ⇒ broj pokrenutih inicijativa ⇒ povećanje GDP-a

Očekivani partneri u projektu: ⇒ Služba za privredu ⇒ Služba za imovinsko-pravne poslove ⇒ Služba za odnose sa javnošću ⇒ Privredne komore ⇒ Udruženje privrednika ⇒ REZ Agencija	Očekivani doprinos partnera: ⇒ stručna pomoć ⇒ tehnička podrška ⇒ finansijska podrška
Preduslovi za realizaciju: ⇒ spremnost odgovornih ⇒ stručno znanje ⇒ organizacione pripreme ⇒ finansijska sredstva	Faktori rizika: ⇒ nedostatak znanja ⇒ manjak finansijskih sredstava
Aktivnosti: ⇒ odluka o formiranju tima ⇒ opisi poslova ⇒ kreiranje misije i formulisanje aktivnosti ⇒ angažovanje radnika ⇒ obuka radnika	
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Edukacija..... 5.000 KM Bruto plate za tri zaposlena..... 35.000 KM Materijalni troškovi..... 3.000 KM Vanjski savjetnik..... 5.000 KM Ukupno 48.000 KM	Trajanje projekta: kontinuirano

Projekat 6: Program stipendiranja i stažiranja	Razvojni cilj 2: Pospješiti ekonomski rast efikasnijim korištenjem postojećih resursa, partnerstvom javnog i privatnog sektora, razvijenu poljoprivrednu proizvodnju i dinamičan sektor malih i srednjih preduzeća	
	Operativni cilj 2.2: Povećan nivo znanja i vještina radne snage u skladu sa potrebama tržišta rada	
Kratak opis projekta: Općina Donji Vakuf ima oko 150 studenata, što je ispod BiH i evropskog prosjeka (nešto više od 1% u odnosu na broj stanovnika, a evropski prosjek je 6%). U poslijeratnom periodu općinske vlasti su u saradnji s poduzetnicima uspostavile fond za godišnje stipendiranje od 10 do 15 studenata koji ostvaruju nadprosječne rezultate, a čije porodice nisu u stanju u potpunosti snositi troškove njihovog školovanja. Međutim, s obzirom da mali broj poduzetnika ispunjava preuzete obaveze, te da se Općina nalazi u teškoj finansijskoj situaciji, broj stipendista se smanjuje, a stipendije se ne isplaćuju redovno ili se isplaćuju za smanjeni broj mjeseci. Uspostavom samoodrživog fonda za stipendiranje i kreditiranje bi se studentima iz Donjeg Vakufa osigurala značajna pomoć, a sama općina bi sistemski pristupila obezbjeđivanju deficitarnog visokoobrazovanog kadra. Najprije će se kroz anketiranje svih proizvodnih i neproizvodnih preduzeća utvrditi koji stručni kadrovi su potrebni u općini kako kratkoročno tako i dugoročno. Zatim će se pristupiti istraživanju interesa budućih studenata, odnosno učenika završnih razreda srednjih škola, kao i mladih koji su trenutno na studiju za neke od deficitarnih zanimanja u općini. Rezultati anketa će poslužiti kao osnova za pripremu kratkoročnog programa stipendiranja i kreditiranja za narednu godinu, kao i srednjoročnog programa za period od pet godina. Kreditiranje i stipendiranje će biti osigurano u omjeru 50:50, a fond bi kreditiranjem vezao studente na povrat sredstava bez kamate uz dva žiranta sa stalnim zaposlenjem. Prvobitno punjenje fonda bi se osiguralo kroz doprinose domaćih preduzeća, fizičkih lica i općinski budžet, a održivost fonda bi se vremenom osigurala kroz povrat kredita. Studenti/stipendisti za koje se osiguravaju nepovratna sredstva će se uključiti u programe volontiranja i društveno korisnih aktivnosti. Fond će, također, osigurati saradnju s višim nivoima vlasti, različitim dobrotvornim organizacijama i fondacijama.		
Ciljne grupe: mladi, studenti, naročito oni iz socijalno ugroženih porodica, privrednici		
Očekivani rezultati: ⇒ samoodrživ fond za stipendiranje studenata ⇒ usmjeren odabir studija i struka ⇒ uvezivanje preduzeća i mladih stručnih kadrova	Uticaj: ⇒ povećan broj studenata ⇒ veće zadovoljstvo mladih sistemom i brigom institucija ⇒ raspoloživi visokoobrazovani kadrovi u skladu s potrebama tržišta ⇒ smanjen odliv visokoobrazovanih kadrova	Indikatori: ⇒ broj studenata koji su uključeni u program ⇒ broj mjeseci za koje je osigurana stipendija
Očekivani partneri u projektu: ⇒ preduzeća u općini ⇒ fizička lica ⇒ lokalne NVO ⇒ domaće i strane dobrotvorne organizacije i fondacije		Očekivani doprinosi partnera: ⇒ finansijska pomoć za pokretanje fonda
Preduslovi za realizaciju: ⇒ oformiti UO koji će raditi na uspostavi fonda		Faktori rizika: ⇒ nedostatak sredstava i nezainteresovanost potencijalnih partnera
Aktivnosti: ⇒ anketiranje ⇒ formiranje fonda sa svim organima ⇒ administrativno-tehnički poslovi i imenovanje osobe koja će voditi fond		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Početna sredstva 2.000 KM		Trajanje projekta: kontinuirano

Projekat 7: Izrada socijalne karte (uključujući registraciju djece i odraslih s posebnim potrebama)		Razvojni cilj 3: Omogućiti uživanje socijalne zaštite za sve stanovnike općine u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima i lokalnim zakonima
		Operativni cilj 3.1: Unaprijeđeni lokalni kapaciteti za obezbjeđivanje i pružanje socijalne zaštite u skladu s pravima i potrebama građana
Kratak opis projekta: Veliki problem za pružanje adekvatne socijalne zaštite u skladu s potrebama stanovništva predstavlja nedostatak odgovarajućih, ažuriranih i sistematizovanih podataka o licima u stanju socijalne potrebe. Projekat izrade socijalne karte obuhvata formiranje timova koji bi snimili stanje na terenu i evidentirali socio-demografsku situaciju, sa posebnim akcentom na socijalne kategorije. Grupe je neophodno opremiti sa tehničkim sredstvima, obučiti anketare, te opremiti Centar za socijalni rad potrebnom računarskom opremom i načiniti bazu podataka o korisnicima.		
Ciljne grupe: socijalno ugrožene kategorije stanovnika, Centar za socijalni rad		
Očekivani rezultati: ⇒ urađena socijalna karta općine ⇒ obezbijeđeni ažurirani i sistematizovani podaci o licima u stanju socijalne potrebe ⇒ podaci o djeci i odraslim s posebnim potrebama	Uticaj: ⇒ adekvatnije planiranje usluga socijalne zaštite ⇒ usluge zasnovane na potrebama korisnika ⇒ racionalnije trošenje sredstava ⇒ smanjenje broja osoba koje nisu obuhvaćene sistemom socijalne zaštite ⇒ poboljšanje i ubrzavanje rada sa korisnicima socijalnih usluga	Indikatori: ⇒ postojanje baze podataka o socijalno ugroženim kategorijama ⇒ planiranje usluga Centra za socijalni rad u skladu sa stanjem na terenu
Očekivani partneri u projektu: ⇒ općinske vlasti ⇒ SBK ⇒ Centar za socijalni rad ⇒ MZ ⇒ JU i JP ⇒ Biro za zapošljavanje ⇒ Radio Donji Vakuf		Očekivani doprinosi partnera: ⇒ materijalna pomoć ⇒ oglašavanje u medijima ⇒ pružanje raspoloživih informacija
Preduslovi za realizaciju: ⇒ donošenje odluke OV ⇒ inicijalna sredstva u budžetu ⇒ angažiranje i obučavanje djelatnika		Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedostatak podrške lokalnih vlasti ⇒ nedostatak interesa potencijalnih partnera ⇒ nedostatak ljudskih resursa i opreme
Aktivnosti: ⇒ formiranje i obuka timova ⇒ opremanje timova materijalnim sredstvima i drugim potrebnim materijalom ⇒ anketiranje i rad na terenu ⇒ unos i obrada podataka		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Ukupno 32.000KM		Trajanje projekta: 1 godina Početak: april 2006.

Projekat 8: Socijalno i medicinsko zbrinjavanje korisnika kućne njege i pomoći	Razvojni cilj 3: Omogućiti uživanje socijalne zaštite za sve stanovnike općine u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima i zakonima	
	Operativni cilj 3.1: Unaprijeđeni lokalni kapaciteti za obezbijedjivanje i pružanje socijalne zaštite u skladu s pravima i potrebama građana	
Kratak opis projekta: Kroz projekat bi se obezbijedila sistematska i organizovana pomoć starim i iznemoglim licima bez porodičnog staranja, a u skladu s međunarodnim standardima o ljudskim pravima i lokalnim zakonima. Redovnim obilascima pružile bi se određene servisne zdravstvene usluge, poboljšanje higijenskih i zdravstvenih uslova života tih lica, uključujući nabavku pelena i drugih higijenskih sredstava, ovisno o pojedinačnim potrebama korisnika. Kroz projekat bi se omogućila bolja komunikacija s licima u stanju socijalne potrebe, te informisanost, druženje starih lica itd. Projekat predviđa formiranje tri tima stručnih lica iz Centra za socijalni rad, te certificiranih volontera Crvenog križa. Njime bi se obuhvatilo oko 190 korisnika, uključujući i povratnike i raseljena lica koji su mahom starije osobe bez porodičnog staranja.Također, projektom bi se obuhvatile samohrane majke koje ne ostvaruju pravo na socijalnu zaštitu, lica sa mentalnim i fizičkim invaliditetom, civilne žrtve rata i druge socijalno najugroženije kategorije stanovništva.		
Ciljne grupe: stara i bolesna lica bez porodičnog staranja, povratnici i raseljena lica, kako u gradskom, tako i u seoskim područjima, samohrane majke, lica s fizičkim i mentalnim invaliditetom, civilne žrtve rata		
Očekivani rezultati: ⇒ socijalno i medicinski zbrinuti korisnici kućne njege i pomoći ⇒ osigurane osnovne medicinske usluge ⇒ unaprijeđena komunikacija korisnika sa sredinom	Uticaj: ⇒ obezbijedene usluge zasnovane na potrebama korisnika kućne njege ⇒ poboljšana kvaliteta življenja starih i iznemoglih	Indikatori: ⇒ uspostavljena baza podataka o starim i bolesnim osobama bez porodičnog staranja ⇒ broj posjeta korisnicima raščlanjen po spolu, nacionalnosti i mjestu prebivališta
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Crveni križ općine i njegovi volonteri ⇒ Ministarstvo socijalne politike SBK ⇒ Centar za socijalni rad ⇒ mjesne zajednice ⇒ Društvo Crvenog križa BiH ⇒ Dom zdravlja		Očekivani doprinos partnera: ⇒ pružanje materijalne pomoći ⇒ različite usluge mreže volontera ⇒ donacije higijenskih paketa ⇒ pružanje usluga medicinske pomoći
Preduslovi za realizaciju: ⇒ donošenje odluke i planiranje sredstava budžetom općine Donji Vakuf ⇒ angažiranje djelatnika		Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedostatak podrške lokalnih vlasti ⇒ nedostatak opreme ⇒ nedostatak potpore privatnih firmi ⇒ nedostatak stručnog kadra u Centru za socijalni rad
Aktivnosti: ⇒ formiranje tri tima za rad na terenu za 190 korisnika, a mjesečno bi se tretirali svi korisnici. Za provođenje projekta potrebno je 12 mjeseci (190 x 50 KM po korisniku = 9.500 KM). ⇒ angažman ljekara za pružanje osnovnih medicinskih usluga (190 x 30 KM = 5.700 KM) ⇒ opremanje timova potrebnim materijalnim sredstvima (1.200 KM) ⇒ troškovi prevoza do korisnika (190 x 20 KM = 3.800 KM)		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: 20.200 KM		Trajanje projekta: 2006. godina, 1 godina

Projekat 9: Izrada projektne dokumentacije za proširenje gradske vodovodne mreže	Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće	
	Operativni cilj 4.1: Do 2010. obezbijeden pristup sigurnoj vodi za piće za svo stanovništvo općine	
Kratak opis projekta: Potrebno je izraditi projektnu dokumentaciju dijela odvodnog cjevovoda od novih bazena (Rudina) izgrađenih u okviru USAID-ovog projekta Slatinska vrela kojim je izvršeno priključenje na gradski vodovod bez odgovarajuće akumulacije. U okviru toga će se pripremiti tehnička dokumentacija za izgradnju novog rezervoara za gradski vodovod sa dionicom dovodnog cjevovoda od Vrbaskog mosta do rezervoara sa razvodnom mrežom u dva pravca za naselja Malovine, Biljeg, Nežići, Kamenjača, Čehajički mlini, Đulovića kuće do Karića u dužini od oko 10 km, te Borojine kuće i Barice koje trenutno nisu pokrivena gradskom vodovodnom mrežom, u dužini od 10 km. Pripremom projektne dokumentacije će se osigurati uslovi za iznalaženje sredstava za provedbu projekta proširenja vodovodne mreže, koji bi osigurao pristup sigurnoj vodi za piće za dodatnih 3% stanovnika općine.		
Ciljne grupe: stanovništvo općine (naselja Malovine, Biljeg, Nežići, Kamenjača, Čehajički mlini, Đulovića kuće, Karići, Borojine kuće i Barice).		
Očekivani rezultati: ⇒ urađena projektna dokumentacija	Uticaj: ⇒ stvoreni tehnički preduslovi za početak projekta	Indikatori: ⇒ projektna dokumentacija
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Vodoprivreda FBiH ⇒ Vodoprivreda SBK ⇒ Slivovi rijeke Save ⇒ NORPLAN		Očekivani doprinos partnera: ⇒ finansijska podrška ⇒ stručna podrška i nadzor ⇒ geodetske snimke
Preduslovi za realizaciju: ⇒ donošenje odluke OV i obezbjeđenje dijela potrebnih finansijskih sredstava u budžetu ⇒ spremnost općinskih vlasti da iznađu sredstva neophodna za realizaciju projekta		Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedovoljna sposobnost općinskih vlasti da obezbijede potrebne resurse
Aktivnosti: ⇒ donijeti odluku Općinskog vijeća ⇒ budžetom planirati inicijalna sredstva ⇒ obezbijediti potrebna sredstva ⇒ raspisati javni poziv i izabrati najpovoljniju ponudu za izradu projekta – juli 2006. godine		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Ukupno 20.000 KM		Trajanje projekta: 2006. godina

Projekat 10: Nastavak projekta regulacije korita rijeke Vrbas	Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće	
	Operativni cilj 4.3: Do 2009. obezbijeden siguran i čist okoliš trajnim rješavanjem odlaganja čvrstog otpada, regulisanjem riječnih korita i smanjenjem rizika od mina	
Kratak opis projekta: Zbog neregulisanog riječnog korita u dužini od cca 3,5 kilometara, česte su poplave koje izazivaju velike štete. Potrebno je izvršiti nastavak započete regulacije desne obale korita rijeke Vrbas u gradskom dijelu i to u dužini od 192 metara obale uzvodno i nizvodno od dosada regulisanog dijela na području Mjesnih zajednica Donji Vakuf I i IV. Ovim bi se stanovništvo i objekti priobalnog područja zaštitili od poplava u periodu velikih vodostaja rijeke.		
Ciljne grupe: stanovništvo općine, prije svega u gradskom području uz obale rijeke Vrbas		
Očekivani rezultati: ⇒ urađena obala u dužini od 3,5 kilometara i zaštićena priobalna područja od plavljenja	Uticaj: ⇒ sprečavanje nastanka materijalne štete ⇒ veća sigurnost građana i zaštita okoliša ⇒ povećanje poljoprivredne proizvodnje	Indikatori: ⇒ broj poplava i obim štete izazvan istim
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Vodoprivreda FBiH ⇒ Vodoprivreda SBK ⇒ međunarodne finansijske i druge institucije ⇒ građani ⇒ JP Slivovi rijeke Save	Očekivani doprinos partnera: ⇒ finansijska podrška ⇒ stručna i savjetodavna podrška ⇒ zagovaranje	
Preduslovi za realizaciju: ⇒ spremnost i znanje općinskih vlasti da zagovaraju pokretanje projekta kod odgovornih institucija ⇒ spremnost građana da podrže projekat i riješena imovinsko-pravna problematika	Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nezainteresovanost odgovornih institucija	
Aktivnosti: ⇒ donijeti odluku Općinskog vijeća ⇒ I faza – pokretanje inicijative i zagovaranje prema Vodoprivredi ⇒ iznalaženje partnera i načina finansiranja ⇒ II faza – projektna dokumentacija ⇒ III faza – implementacija		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: I faza – nisu potrebna sredstva	Trajanje projekta: 5-6 godina Početak: januar 2006.	

Projekat 11: Čišćenje korita Komarske i Oboračke rijeke	Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće	
	Operativni cilj 4.3: Do 2009. obezbijeden siguran i čist okoliš trajnim rješavanjem odlaganja čvrstog otpada, regulisanjem riječnih korita i smanjenjem rizika od mina	
Kratak opis projekta: Zbog odlaganja smeća i nemara, pritoke rijeke Vrbas (Komarska, Oboračka, Sokolinski potok, Prusačka, Potok) predstavljaju ekološki problem i potencijalni rizik po zdravlje stanovnika općine, naročito onih koji žive u njihovoj blizini. Osim toga, zbog naslaga otpada povećan je i rizik od poplava. U cilju zaštite okoliša i sprečavanja poplava, prioritetno je izvršiti čišćenje Komarskog potoka u dužini 5 km u i Oboračke rijeke u dužini od 10 km. Projektom će se izvršiti čišćenje otpada i nanosa i pročišćavanje putem produbljivanja korita rijeka na mjestima gdje je to potrebno i gdje za to postoje uslovi. U okviru projekta će se angažovati i stanovnici općine, a doprinijet će se podizanju svijesti o važnosti zaštite okoliša.		
Ciljne grupe: stanovništvo općine, prije svega u područjima u neposrednoj blizini pritoka Vrbasa		
Očekivani rezultati: ⇒ uređena korita rijeka ⇒ zaštićena poljoprivredna zemljišta od poplava ⇒ zaštićeni stambeni i drugi objekti od poplava	Uticaj: ⇒ smanjen stepen rizika od zaraze ⇒ sprečavanje nastanka materijalne štete u poljoprivredi i na objektima ⇒ sigurnost građana i zaštita okoliša ⇒ zaštita ribljeg fonda ⇒ preduslovi za razvoj turizma	Indikatori: ⇒ broj poplava i obim štete prouzrokovan istim ⇒ nivo zadovoljstva stanovnika u područjima u neposrednoj blizini pritoka Vrbasa
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Vodoprivreda FBiH ⇒ Vodoprivreda SBK ⇒ stanovništvo ⇒ lokalne, nacionalne i međunarodne NVO ⇒ lokalna radio stanica ⇒ Udruženje ribara ⇒ Alba Zenica	Očekivani doprinos partnera: ⇒ finansijska podrška ⇒ radna snaga ⇒ medijska podrška ⇒ stručna podrška ⇒ mehanizacija	
Preduslovi za realizaciju: ⇒ odluka OV i obezbjeđenje dijela potrebnih finansijskih sredstava ⇒ spremnost i znanje općinskih vlasti da iznađu sredstva neophodna za implementaciju ⇒ formiranje radne grupe i imenovanje nosilaca aktivnosti	Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedovoljna sposobnost općinskih vlasti da obezbijede potrebne resurse ⇒ nedovoljna svijest o potrebi za ovakvim aktivnostima i očekivanim pozitivnim efektima	
Aktivnosti: ⇒ donijeti odluku Općinskog vijeća, izraditi detaljan projekat i raditi na mobiliziranju sredstava ⇒ formiranje organizacijske i koordinacijske radne grupe ⇒ medijska kampanja ⇒ animirati i obavezati vlasnike posjeda uz rijeku da izvrše čišćenje svog dijela posjeda u skladu sa zakonskom obavezom ⇒ osigurati praćenje aktivnosti od strane Albe koja će vršiti reciklažu prikupljenih sekundarnih sirovina		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Ukupno 20.000 KM		Trajanje projekta: 3 mjeseca

Projekat 12: Postavljanje vertikalne signalizacije i ležećih policajaca, te poduzimanje drugih mjera radi povećanja bezbjednosti djece		Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće
		Operativni cilj 4.5: Do 2010. urbanistički i prostorno uređena općina, te poboljšana mreža lokalnih puteva
Kratak opis projekta: S obzirom da se općina nalazi na raskrsnici magistralnih puteva, a trenutno saobraćajno rješenje je nezadovoljavajuće, kretanje svih stanovnika općine je rizično. Među najugroženije spadaju djeca školskog uzrasta zbog lokacije školskih objekata u neposrednoj blizini prometnica. Stoga je potrebno izvršiti postavljanje vertikalne svijetleće signalizacije u ulicama Vrbaska (u blizini I Osnovne škole i Srednje mješovite škole), te ležećeg policajca i svijetleće signalizacije u 717 Slavne brdske brigade (OŠ Kurića kula). Navedene ulice su zastarjele i prometno sužene, a njima se kreće veliki broj učenika (samo u Srednjoj mješovitoj školi je oko 500 učenika). Nesreće su rijetke, premda je bilo i smrtnih slučajeva, a postavljanjem signalizacije bi se omogućila veća bezbjednost građana i djece u saobraćaju. Projektom je potrebno obuhvatiti i zaseok Balihodžići, MZ Oborci, i to regulacijom pješačkog prelaza i svijetleće signalizacije kod III Osnovne škole na regionalnom putu Travnik – Donji Vakuf. Svijetleća signalizacija i pješački prelaz je potrebno postaviti i kod OŠ Prusac od I-VIII razreda na regionalnom putu Prusac – Bugojno, te ležećeg policajca u gornjem dijelu kod područne OŠ Prusac od I-IV razreda na lokalnom putu.		
Ciljne grupe: stanovništvo općine, prije svega školska djeca, svi učesnici u saobraćaju		
Očekivani rezultati:	Uticaj:	Indikatori:
⇒ postavljena vertikalna signalizacija ⇒ postavljeni ležeći policajci	⇒ veća bezbjednost građana i djece u saobraćaju ⇒ sigurnost i zadovoljstvo građana i djece ⇒ izgrađena saobraćajna kultura vozača	⇒ povećana sigurnost u saobraćaju ⇒ smanjen broj saobraćajnih nesreća i broja stradalih
Očekivani partneri u projektu:		Očekivani doprinos partnera:
⇒ Direkcija za puteve (kantonalna i federalna) ⇒ Federalno ministarstvo prometa i komunikacija ⇒ Ministarstvo komunikacija i transporta BiH ⇒ Ministarstvo obrazovanja SBK ⇒ Općina Donji Vakuf kao sufinansijer ⇒ škole i roditelji ⇒ lokalna radio stanica		⇒ medijska podrška ⇒ finansijska i stručna podrška
Preduslovi za realizaciju:		Faktori rizika:
⇒ urađena projektna dokumentacija ⇒ dobijena saglasnost nadležnih organa ⇒ spremnost i znanje općinskih vlasti da iznađu sredstva neophodna za implementaciju		⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedovoljna sposobnost općinskih vlasti da obezbijede potrebne resurse ⇒ blagovremen angažman na obezbjeđenju potrebnih sredstava ⇒ procedura dobivanja saglasnosti i dozvola od strane nadležnih institucija
Aktivnosti:		
⇒ obezbijediti podršku i sredstva za realizaciju projekta ⇒ raspisati javni poziv i izabrati najpovoljniju ponudu za izradu projekta ⇒ prikupljanje ponuda i odabir najpovoljnije ponude ⇒ nabavka znakova, opreme, betoniranje, izrada ležećih policajaca i drugi potrebni radovi		
Procjena ukupne vrijednosti projekta:		Trajanje projekta: 3 mjeseca
Ukupno 20.000 KM		

Projekat 13: Izrada projekta sanacije stare deponije	Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće	
	Operativni cilj 4.3: Do 2009. obezijeđen siguran i čist okoliš trajnim rješavanjem odlaganja čvrstog otpada, regulisanjem riječnih korita i smanjenjem rizika od mina	
Kratak opis projekta: Prema nalogu kantonalnih inspeksijskih organa, prošle godine započeti su radovi na sanaciji stare deponije smještene kraj samog magistralnog puta prema Travniku. Ni prilikom same gradnje nisu bili ispunjeni osnovni uvjeti za odlaganje smeća u skladu s ekološkim standardima. Radovi na sanaciji su obavljeni samo djelomično, manje naslage smeća su uklonjene iz neposredne blizine riječnog korita, izvršeno je djelomično pokrivanje smeća humusom, odlagalište je zatvoreno i ograđeno. S obzirom na nisku svijest građana i nedovoljan angažman komunalne inspekcije, odlaganje otpada se nastavilo i po zvaničnom zatvaranju lokaliteta odlagališta. Kako je deponija smještena kraj samog vodenog toka, tako se štetne materije prenose do rijeke uslijed neriješenog pitanja drenaže, kiša i kretanja podzemnih tokova. U cilju zaštite okoliša, te ispunjavanja zakonskih obaveza, potrebno je izraditi elaborat o sanaciji stare deponije u kojem bi stručne i nadležne institucije dale preporuke i mjere, a čija bi provedba obezbijedila siguran i čist okoliš, te otklonila rizike po zdravlje stanovnika. Komunalni inspektor će osigurati sankcionisanje nezakonitog odlaganja otpada na zatvorenom odlagalištu.		
Ciljne grupe: stanovništvo općine		
Očekivani rezultati: ⇒ izrađena projektna dokumentacija za sanaciju stare deponije	Uticaj: ⇒ zaštita života i zdravlja ljudi ⇒ čist okoliš	Indikatori: ⇒ neodlaganje otpada na staroj gradskoj deponiji ⇒ zadovoljstvo građana
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Vodoprivreda BiH ⇒ Zavod za hidrotehniku ⇒ Građevinski fakultet ⇒ stručne službe organa uprave ⇒ JKP Gradina		Očekivani doprinos partnera: ⇒ finansijska podrška ⇒ izvođenje pojedinih vrsta radova na uređenju deponije
Preduslovi za realizaciju: ⇒ spremnost i znanje općinskih vlasti da iznađu sredstva neophodna za implementaciju		Faktori rizika: ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ nedovoljna sposobnost općinskih vlasti da obezbijede potrebne resurse ⇒ blagovremen angažman na obezbjeđenju potrebnih sredstava
Aktivnosti ⇒ obezbijediti potrebna sredstva ⇒ izrada elaborata o sanaciji		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: - finansiranje izrade elaborata o sanaciji stare gradske deponije od strane stručnih organa Ukupno 10.000 KM		Trajanje projekta: 2006

Projekat 14: Uređivanje postojeće gradske deponije	Razvojni cilj 4: Unaprijediti uslove i kvalitetu življenja lokalnog stanovništva u pogledu sigurnog, čistog i bezbjednog okoliša i pristupa sigurnoj vodi za piće	
	Operativni cilj 4.3: Do 2009. obezijeđen siguran i čist okoliš trajnim rješavanjem odlaganja čvrstog otpada, regulisanjem riječnih korita i smanjenjem rizika od mina	
Kratak opis projekta: Odlukom Općinskog vijeća u prošlom sazivu određena je lokacija gradske deponije u Ornicama. Po premještanju deponije nisu ispunjeni osnovni sanitarni uslovi, a njen položaj je zahtijevao iznalaženje novih izvorišta za snabdijevanje naselja Karići pitkom vodom. Osim toga, urađen je i jedan dio cjevovoda, koji je potrebno dovršiti kako gradska deponija ne bi imala negativnog uticaja na kvalitet vode za piće. Potrebno je izraditi projektну dokumentaciju za uređenje trenutne gradske deponije uz ispunjavanje sanitarnih uslova (ograđivanje, periodično pokrivanje zemljom i sl., uređenje prilaznog puta za što postoji mogućnost finansiranja od strane ODRAZ-a).		
Ciljne grupe: stanovništvo općine, a naročito mještani naselja Karići		
Očekivani rezultati: ⇒ uređena postojeća gradska deponija	Uticaj: ⇒ zaštita života i zdravlja ljudi ⇒ čist okoliš	Indikatori: ⇒ zadovoljstvo građana naselja Karići
Očekivani partneri u projektu: ⇒ JKP Gradina ⇒ Stručne službe organa uprave		Očekivani doprinos partnera: ⇒ Finansijska podrška ⇒ Izvođenje pojedinih vrsta radova na uređenju deponije
Preduslovi za realizaciju: ⇒ spremnost i znanje općinskih vlasti da iznađu sredstva neophodna za implementaciju ⇒ izrada projektne dokumentacije		Faktori rizika ⇒ nedostatak finansijskih sredstava ⇒ ponovno određivanje lokacije
Aktivnosti: ⇒ obezbijediti potrebna sredstva ⇒ organizovati radove		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Ukupno 70.000 KM (završetak cjevovoda za Kariće 46.000 KM)		Trajanje projekta: Početak: druga polovina 2005. godine

Projekat 15: Djelimična sanacija glavnog i pomoćnog fudbalskog terena Gradskog stadiona Donji Vakuf	Razvojni cilj 5: Obezbijediti uslove za odgovarajući sportski i kulturni život u zajednici	
	Operativni cilj 5.2.: Izgrađena infrastruktura, obim i kvalitet sportskih i kulturnih sadržaja u skladu sa zahtjevima stanovnika	
Kratak opis projekta: Sanacija travnjaka na glavnom terenu, postavljanje golova na pomoćnom terenu, markiranje terena, nabavka mreža za golove, nabavka odgovarajuće kosilice i aparature potrebne za zalijevanje travnjaka.		
Ciljne grupe: mladi, članovi svih selekcija FK <i>Radnik</i> Donji Vakuf (oko 150, od čega 130 članova omladinskih selekcija), te navijači FK <i>Radnik</i> , kluba sa najdužom tradicijom u gradu, stanovništvo općine		
Očekivani rezultati: ⇒ djelimično sanirani sportski tereni	Uticaj: ⇒ ostvarivanje kvalitetnijeg rada, naročito rada u omladinskim selekcijama ⇒ smanjena mogućnost zadobijanja povreda igrača usljed nekvalitetnog terena ⇒ poboljšanje postojećih uvjeta i stvaranje preduslova za kvalitetniji i intenzivniji rad na popularizaciji sporta i okupljanju mladih na sportskim terenima ⇒ stvaranje uvjeta da FK <i>Radnik</i> može konkurisati za organizaciju značajnijih sportskih susreta (turnira i sl.) ⇒ povećan broj članova FK <i>Radnik</i>	Indikatori: ⇒ postizanje boljih rezultata usljed poboljšanja uslova rada ⇒ povećan broj utakmica i drugih takmičenja ⇒ povećan interes građana za dolazak na utakmice FK <i>Radnik</i>
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Općina Donji Vakuf ⇒ Sportski savez Općine Donji Vakuf ⇒ FK <i>Radnik</i> ⇒ lokalni privredni subjekti NVO ⇒ građani ⇒ donatori		Očekivani doprinos partnera: ⇒ materijalna i stručna pomoć
Preduslovi za realizaciju: ⇒ izrada potrebne projektne dokumentacije koja je već u toku, a njenu izradu finansira FK <i>Radnik</i>		Faktori rizika: ⇒ nedostatak sredstava
Aktivnosti: ⇒ dinamiku i raspored aktivnosti odredit će projektna dokumentacija koju izrađuje stručni tim za sanaciju sportskih terena ⇒ realizacija svih aktivnosti bila bi organizovana u ljetnom periodu, u pauzi između dvije takmičarske sezone kada tereni nisu u upotrebi		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: 10.000 KM		Trajanje projekta: 1 mjesec Početak: juli 2005. godine

Projekat 16: Kampanja prikupljanja sredstava za izgradnju gradske sportske dvorane u Donjem Vakufu		Razvojni cilj 5: Obezbijediti uslove za odgovarajući sportski i kulturni život u zajednici
		Operativni cilj 5.2. Izgrađena infrastruktura, obim i kvalitet sportskih i kulturnih sadržaja u skladu sa zahtjevima stanovnika općine
Kratak opis projekta: Postoji odluka Općinskog vijeća o izgradnji gradske sportske dvorane, određena je lokacija, a očekuje se i obezbjeđivanje budžetskih sredstava za projektну dokumentaciju u toku 2005. godine. Budući da postoji jako veliki interes građana za gradnju, potrebno je da se prikupe potrebna novčana sredstva, jer Općina trenutno nije u mogućnosti da sama snosi tolike troškove. U projektu sticanja uslova za gradnju dvorane učestvovali bi pored Općine, predstavnici sportskih klubova i udruženja, lokalne NVO, političke partije. Kampanja prikupljanja potrebnih sredstava išla bi u više smjerova: zahtjev za sredstva uz potrebno lobiranje od federalne i kantonalne vlade (posebno preko Ministarstava za sport), prikupljanje sredstava od Donjovakufjana u dijaspori, pomoć lokalnih privrednih subjekata, pomoć prijatelja koje posjeduju Donjovakufski sportski kolektivi (prije svih Košarkaški klub).		
Ciljne grupe: svi građani, ali prije svega mladi		
Očekivani rezultati: ⇒ prikupljena sredstva za izgradnju sportske dvorane	Uticaj: ⇒ stečeni uslovi za izgradnju dvorane i na kraju njena gradnja ⇒ proširenje sportskih aktivnosti i afirmacija sporta	Indikatori: ⇒ otvoren račun za uplaćivanje priloga za izgradnju dvorane ⇒ broj aktivnosti za medijsku promociju
Očekivani partneri u projektu: ⇒ Vlada SBK, Vlada FBiH ⇒ sportski klubovi ⇒ privredni subjekti ⇒ NVO, građani u zemlji i inostranstvu		Očekivani doprinos partnera: ⇒ materijalna i stručna pomoć
Preduslovi za realizaciju: ⇒ aktivnost svih zainteresovanih u provođenju projekta koordinirana od strane Općine ⇒ izrada projektne dokumentacije		Faktori rizika: ⇒ nenamjensko trošenje sredstava predviđenih za projektну dokumentaciju ⇒ nedovoljna sredstva prikupljena u predviđenom roku
Aktivnosti: ⇒ jedinstveno pismo potencijalnim partnerima potpisano od strane svih zainteresovanih subjekata (Općina, Sportski savez, sportski klubovi, političke partije i nevladine organizacije) ⇒ izrada projektne dokumentacije koja će sadržavati i dodatne poslovne objekte čije bi izdavanje učinilo dvoranu samoodrživom ⇒ otvaranje posebnog računa na koji se mogu uplaćivati prilozi za izgradnju dvorane ⇒ pismena garancija od strane privrednih subjekata koji žele da daju svoj prilog tako što će na sebe preuzeti dio radova na izgradnji (na primjer pripremni radovi na temeljima i sl.) ⇒ promocija projekta u široj javnosti kako bi se zainteresovali potencijalni partneri ⇒ izrada makete dvorane i plakata koji pozivaju one koji to žele da daju prilog za gradnju ⇒ predstavljanje projekta na WEB siteu <i>Donji Vakuf online</i> koji posjećuju Donjovakufjani u dijaspori ⇒ održavanje manifestacija (koncerti i slično) čiji bi prihod bio usmjeren ka izgradnji dvorane ⇒ postavljanje semafora u centru grada na kojemu bi se zainteresovani privredni subjekti mogli reklamirati, a prihod od reklama išao bi za izgradnju dvorane		

Procjena ukupne vrijednosti projekta:	Trajanje projekta:
Projektna dokumentacija15.000 KM	august 2005. - august 2006. godine
Medijska kampanja5.000 KM	
Nabavka i postavljanje semafora5.000 KM	
Ukupna vrijednost prve faze25.000 KM	

Projekat 17: Obnova i razvoj Gradske biblioteke Donji Vakuf (druga faza) – nabavka programa za bibliotečku građu i bibliotečkih jedinica	Razvojni cilj 5: Obezbijediti uslove za odgovarajući sportski i kulturni život u zajednici	
	Operativni cilj 5.2: Kontinuirano unapređenje infrastrukture i obima sadržaja za sport i kulturu	
Kratak opis projekta: Agencija za razvoj <i>ODRAZ</i> iz Sarajeva finansirat će prvu fazu obnove i razvoja Gradske biblioteke Donji Vakuf. Njena realizacija predviđena je za period proljeće-ljeto 2005. godine, a uključuje neophodne građevinske radove, nabavku namještaja i računarske opreme, te djelimičnu nabavku knjiga. Ukupna vrijednost prve faze obnove je 30.000 KM. U drugoj fazi obnove i razvoja Gradske biblioteke neophodno je nabaviti odgovarajući program za katalošku obradu bibliotečke građe i za podatke o korisnicima, te je potrebno nabaviti brojeve periodičnih publikacija i popuniti naslove iz značajnih biblioteka (<i>Kulturno naslijeđe, Lektira, Logos</i> i sl.) koje su uništene ili nestale u ratnom periodu, a za koje je izražena potreba od strane korisnika.		
Ciljne grupe: korisnici usluga, djeca i mladi, stanovnici općine		
Očekivani rezultati: ⇒ obnovljen bibliotečki fond ⇒ izrađen abecedni i predmetni katalog u skladu sa odgovarajućim normama bibliotečke djelatnosti ⇒ poboljšani i ubrzan proces rada sa korisnicima	Uticaj: ⇒ popularizacija čitanja (naročito kod mladih) kao primarnog procesa u izgradnji kulturne svijesti ⇒ pomoć studentima i učenicima koji ujedno i čine 80% korisnika usluga biblioteke	Indikatori: ⇒ broj članova biblioteke (raščlanjen po uzrastu) ⇒ broj novih knjiga ⇒ zadovoljstvo korisnika uslugama biblioteke
Očekivani partneri u projektu: ⇒ JU Dom kulture Donji Vakuf ⇒ Općina Donji Vakuf ⇒ čitaoci ⇒ donatori		Očekivani doprinosi partnera: ⇒ materijalna pomoć
Preduslovi za realizaciju: ⇒ završetak prve faze projekta obnove i razvoja Gradske biblioteke Donji Vakuf ⇒ dobijanje potrebne materijalne pomoći		Faktori rizika: ⇒ nedostatak sredstava i nezainteresovanost potencijalnih partnera
Aktivnosti, potrebna sredstva i vremenski okvir ⇒ nabavka i instaliranje odgovarajućeg softvera ⇒ nabavka potrebnih naslova ⇒ kampanja za doniranje knjiga od strane građana ⇒ populariziranje kulture čitanja kod učeničke populacije		
Procjena ukupne vrijednosti projekta: Ukupno 5.000 KM		Trajanje: 6 mjeseci Početak projekta: kraj 2005. godine

4. Strategija razvoja Općine Donji Vakuf za period 2005. – 2015. godina objavit će se u "Službenom glasniku Općine Donji Vakuf".

Broj: 01/1-05-1530/05
Donji Vakuf, 29.08.2005. god.

Predsjedavajući općinskog vijeća

Zrile Tihomir